Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабрин 21-һээ гарана | № 165 (14276) | 1976 оной июлиин 14, среда | Сэн 2 мүнгэн

ТҮГЭС БЭЛЭДХЭЛТЭЙГЭЭР УГТАХА

Манай газетын июлиин 8-най номерто республикымнай түрүү механизаторнуудай нээмэл бэшэг толилогдоо һэн. Газар таряалангай ажалай баян дүй дүршэлтэй эдэ механизаторнууд арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй ургаса хуряалга түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтажа, энэ ехэ харюусалгатай хүдэлмэри богони болзор соо, эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ, хүдөө ажахын техникэ болон машинануудаа үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглаха гэһэн уриатайгаар колхоз, совхозуудай бүхы механизаторнуудта хандаба. Тэдэмнай бултадаа бии байгаа арга боломжонуудаа хаража үзөөд, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаһан байха юм.

Мүнөө жэлнай онсо илгаатай жэл болоно. Юуб гэхэдэ, манай түрэл партиин XXV съездын болоһон жэл, арбадахи түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые бэелүүлгэдэ эхи табиһан жэл болоно ха юм. Тиимэһээ байгша ондо ямараар хүдэлнэбибди, ороохо тарягаа, үбһэ ногоогоо хэр зэргээр хуряанабибди, имагтал энээнһээ саашанхи жэлнүүдтэ хүдөө ажахын һалбаринуудай хүгжэлтын дулдыдахань мэдээжэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежнев оронои суута механизаторнуудай бэшэгтэ харюу үгэхэдөө, энээн тухай эли тодоор, олониитэдэ ойлгосотойгоор тайлбарилаа бэлэй.

Буряад ороноймнай хүдөө ажахын хүдэлмэришэд, таряашад болон мэргэжэлтэд мүнөө жэлдэ үндэр баян ургаса ургуулхын түлөө эршэтэй шангаар ажаллаһан байна. Һүүлэй үдэрнүүдтэ республикымнай бүхы нютаг нугануудаар ороһон хура бороо үбһэ ногоонойшье, ороохо тарянайшье ургаса хараа байса һайжаруулба. Тиимэһээ хүдөөгэй бүхы ажалшад урма зоригтойгоор, амжалтатай һайнаар хүдэлмэрилжэ байна гэһэн мэдээсэлнүүд аймаг, ажахы бүхэнһөө манай редакцида орожо байнхай.

Хаа хаанагүй трактористнууд, комбайнернууд болон бүхы механизаторнууд дээрэ дурсагдаһан нээмэл бэшэгтэй танилсажа, зүбшэн хэлсэжэ, өөһэдынгөө арга боломжонуудые, дүй дүршэлөө согсолон хаража, үбһэ бэлэдхэлдэ таряа хуряалгада эрхим һайнаар бэлдэжэ байнхай. Энэнь ойлгосотой ха юм даа. Хүсэ шадалаа гаргажа хара хүлһөө адхажа ургуулһан баян ургасаяа саг болзортонь гээлтэ хороолтогүйгөөр хуряажа абаха гээшэ бүхы таряашадай нангин уялга, нэрэ хүндын хэрэг гэжэ хүн бүхэн ойлгодог.

Манай редакцида болоһон уулзалгада хабаадагшад өөһэдынгөө дүй дүршэл тухай ехэ һонирхолтойгоор хөөрэлдэхэһөө гадна, машина, техникээ хэр зэргэ бэлдэжэ байһан тухангаа элидхэһэн байна. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Загански» колхозой механизатор, КПСС-эй XXV съездын делегат Георгий Иванович Миронов тэжээл, таряа хуряалгын үедэ хүдэлхэ трактор, комбайн, жатка болон бусад техникээ бүримүһэн бэлдээд байнабди гэжэ хэлээд, мүнөө жэл 12 мянган центнерһээ доошо бэшэ ороохо сохихоб гэжэ уялга абаба. Нёдондо жэлдэ таряа сохилгоор республикын чемпион болоһон Борьёогой совхозой комбайнер Норбо Цырендоржиевич Гармажапов үнгэрһэн жэлэйхиһээ — 13 мянган центнерһээ дээшэ ороохо таряа хуряажа абахаб гэһэн социалис уялгаяа мэдүүлбэ. Хуряалгын бүхы техникэнь мүнөө үедэ бэлэн болоожо байнхай. Иимэ эдэбхи үүсхэлтэй, һайн һайхан жэшээнүүдые олоор дурдажа болоно.

Теэд малай тэжээл бэлэдхэлгын, таряа хуряалгын эрхохо бүри хүдөөгэй партийна, совет болон ажахын органуудай, хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй гол анхарал энэ тон харюусалгатай ажалай хаһын бэлэдхэлдэ хандуулагдаха ёһотой. Эндэ хэгдэжэ байгаа бүхы ажал хүдэлмэри гүнзэгыгөөр, шүүмжэлхыгээр хаража үзэхэ, мүнөөнэй үндэр эрилтын ёһоор тэрэниие ябуулха зэргэтэй.

Һүүлэй үедэ газетэнүүдэй редакцинуудай болон арад хиналтын комитедэй үүсхэлээр эмхидхэгдэһэн шалгалтанууд нэгэ зарим аймагуудта энэ шухала хүдэлмэридэ ниилээд ехэ дутагдалнуудай байһые элирүүлбэ. Жэшээлбэл, бүхыдөө республика доторнай хуряалгын техникэ бэлдэлгэ хангалтагүйгөөр ябажа байна. Статистикын июлиин 1-нэй мэдээгээр таряа хуряалгын ба силосэ комбайнуудай, жаткануудай, тракторна косилкануудай хартаабха малтаха комбайнуудай ехэнхинь заһабарилагдаагүй байһаар. Витаминна гурил бэлдэхэ олон тоото агрегадуудта хүнэй гар хүрөөгүй зандаа. Ялангаяа үбһэ, таряа хуряалгада машина, техникээ бэлдэхэ талаар Бэшүүрэй, Загарайн, Хяагтын, Түнхэнэй аймагууд гээгдэжэ ябана. Иимэ нэгэ жэшээ. Бэшүүрэй аймагта 108 силосэ ургамалнуудые хуряаха комбайнтан аад, мүнөө болотороо тэдэнэй оройдоол 41-иинь бэлэн болгогдоихой. Иимэ байдалтай эбсэжэ болохогүйнь хүн бүхэндэ ойлгосотой ха юм.

Хүдөөгэй таряашадай болон мэргэжэлтэдэй мүнөөдэрэй дайшалхы зорилго гэхэдэ, нэн түрүүн хуряалгын техникэ ба машинануудые ойрын сагта түгэс бэлдэхэ хэрэг болоно. Энэ шухалын шухала асуудал шиидхэлгэдэ «Сельхозтехникын» предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд дутуу дундануудаа түргэн усадхажа, заһабарилгын хүдэлмэри бүри эршэтэйгээр эрхилжэ, өөһэдынгөө хубита сүм оруулха ёһотой. Хоёрдохёор, бии байгаа техникээ үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглахын тула мүнөөнһөө механизаторнуудые шэлэн олохо, бэлдэхэ, тиигэжэ үбһэ, таряа хуряалгын үедэ бүхы трактор, комбайнуудаа хоёр халаанда хүсэд хүдэлгэжэ шадаха ёһотойбди. Саашань, механизаторнуудай хойшоо таталюургүйгөөр, апна урэтэйгөөр хүдэлхын тула полевой стануудые һайнаар бэлдэхэ хамтын эдеэ хоол эмхидхэхэ, байра байдалынь һайнаар түхеэрхэ зэргэтэй.

Ажалай үндэр бүтээсэ, хүдэлмэриин эрхим шанар туйлахын түлөө ажахы болон бригада бүхэндэ үргэн дэлисэтэй социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ гээшэ тон шухала. Эдэ бүгэдэ тон харюусалгатай, хойшолуулагдашагүй ажал хүдэлмэри партийна комитедүүдэй, нютагай Соведүүдэй болон профсоюзна организацинуудай гол анхаралда, шанга хиналтада байха ёһотой.

Тэжээл бэлэдхэлгэ, таряа хуряалга бүгэдэ арадай хэрэг. Тиимэһээ республикымнай бүхы ажалшад хүсэ шадалаа, эдэбхи үүсхэлээ гүйсэд элсүүлжэ, оролдосотойгоор хүдэлхэ байһаниинь лабтай.

Республикымнай ажалай үдэр

ТҮРҮҮШЫН ГЕКТАРНУУД

Санагын совхозой хүдэлмэришэд арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хамта дээрээ 46.322 центнер үбһэ, 2.940 тонно силос, 1000 тонно сенаж, 17.000 центнер зелёнко бэлэдхэхэ түсэбтэ даабаритан юм. Энээнээ бэелүүлхын тула үнгэрэгшэ хабартаа ажахын сабшалан дээрэ горитой ажал ябуулагдаһан байгаа. Сабшалан дээрэ хэдэн мянгаад тонно наг шэбхэ гаргагдаа, ехэхэн талмаи модо, шулуунһаа сэбэрлэгдэһэн байна. Мүн тиихэдэ хээрын сабшалан һайжаруулха талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдаһан байха юм.

Совхоз хамта дээрээ 4.724 гектар сабшалангай газартай юм. Тэрэнэй 783 гектарынь һүүлэй жэлнүүдтэ үндэһөөрөө һайжаруулагдажа, олон жэлэй ногоон таригдаһан байгаа. Мэргэжэлтэдэй зохёоһон түсэбэй ёһоор бүхы сабшалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 9,2 центнер, тэрэ тоодо һайжаруулагдаһан сабшалангай гектарһаа 17 центнер үбһэн абтахаар хараалагдаһан байна.

Совхозой хүдэлмэришэд июлиин 11 һээ үбһэ хуряалгадаа гаража эхилээ. Бүхыдөө 30 звено, оньһожоруулагдамал 1 бригада эмхидхэгдэнхэй. 13 звеное коммунистнууд хүтэлбэрилнэ. Хамта дээрээ 300 гаран хүн тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ хабаадуулагдаба. Тэдэнэй тоодо Санагын дунда һургуулиин 105 һурагша хүдэлхэ.

Тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ хамтадаа 20 трактор, тракторай 36 косилка, 14 тармуур, моринои 13 косилка, 12 тармуур, мүн бусад техникэ хүдэлгэгдэхэ юм. Мүн тиихэдэ звено бүхэндэ гарай зэр зэмсэг, морид үгтэнхэй. Тэжээл бэлэдхэлгын оньһожоруулагдамал бригадые дүршэл ехэтэй механизатор Д. Д. Бадмаев хүтэлбэрилнэ.

Үбһэ хуряалгада хабаадагшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй гуримда зарим хубилалтанууд оруулагдаа. Мүрысөөнэй дүнгүүд таба-табан хоногто сбгсологдожо байха юм. Гүрүүшүүлые урмашуулха хэмжээнүүд хараалагданхай.

Совхозой сабшалан дээрэ ногооной ургаса нёдондонойхитой адлирхуу гэжэ элирүүлэгдээ. Нэн түрүүлэн ой модоной соорхойнуудтахи, нуга һужааг тахи ногоон сабшагдажа эхилбэ. Түрүүшын хоёр үдэрэй туршада 100 гаран гектар сабшалангай ногоон гар хажуураар унагаагдаа.

Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ ниитын адууһа малда тэжээл бэлэдхэхэ түсэбтэ даабаряа богони болзорто дүүргэхэ гэһэн социалис уялгануудые совхозой хүдэлмэришэд баталан абаһан байна.

Ч. БАЛУЕВ,
Санагын совхозой директорэй орлогшо.

Захааминай аймаг.

УРГАСА ХУРЯАЛГАДА БЭЛЭН

«Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаһан, юһэдэхи табан жэлэй ударник солотой Гармажап Нимаевна Ачитуева Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо 30 жэлэй туршада таһалгарлагүй механизатораар ажаллана. Энэ эхэнэр арбадахи табан жэлэй туршада тракторайнгаа бүтээсые 1.200 эталонно гектарта хүргэхэ ба халаанайнгаа нормо 110—120 процент дүүргэхээр социалис уялга абаһан юм. Мүнөө Гармажап Ачитуева тракторaa заһабарилжа дүүргээд, шэнэ ургаса хуряалгада хабаадалсахаар бэлэн болонхой.

Ц ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ХАХАД ЖЭЛЭЭ ХАЛЯАБАБДИ

Манай колхозой малшад бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсожо, гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб үшөө апрель һарада дүүргэһэн юм. Мүнөө бүхыдэнь 700 центнер тарган мяха тушаагаа.

Һүүлэй мэдээгээр ажахын һаалишад 3800 центнер һү гүрэндэ худалдажа, хахад жэлэйнгээ түсэб 104 процент дүүргэбэ.

Ажахымнай малшад оролдосото ажалайнгаа эршэ һуларуулангүй, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ мяха, һү улам ехээр абахын түлөө тэмсэлээ үргэлжэлүүлнэ.

В. НЕЖИПЕЛОВА,
Бэшүүрэй аймагай «Рассвет» колхозой ахамад зоотехник.

БУЛТАНАЙ ОРОЛДОҺОНОЙ АШААР

1976 оной түрүүшын хахад дүүрэбэ. Энэ хугасаа соо хэр зэргээр хүдэлэгдэбэ гээшэб? Али зэргын ажал хүдэлмэри хэгдээ хаб? Мүнөө хаа хаанагүй ажалай дүнгүүд согсологдожо, саашанхи хараа зорилгонууд табигдана. Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабари дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын тула манай «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй хүдэлмэришэд хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр хүдэлжэ байна. Түрүүшын хахад жэл соо хэһэн ажалай дүн гаргаад үзэхэдэ, олон юумэ эли тодо болоод үгэнэ.

Энэ жэлэй түрүүшын хахад жэл соо 5 миллион 108 мянган түхэригэй барилга хэхэ даабаряа 5 миллион 605 мянган түхэригтэ хүргэгдөө. Жэлэй эхинһээ 150 эбэртэ бодо малай фермэ, 3000 хонинои байра, 1880 дүрбэлжэн метр талмангай байрын гэрнүүд ашаглалгада тушаагдаба.

Нэгэдэлэй барилгашад энэ жэлдэ яһала һайнаар хүдэлжэ байна. Социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ, хүдэлмэриин сагые хүсэдөөр хэрэглэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табигдана. А. М. Варфоломеевэй хүтэлбэрилдэг Бэшүүрэй ПМК-гай коллектив һайн шанартайгаар, түргэноор барилга хэхэ талаар зарим тэды амжалта туйлаба. Эдэнэр түрүүшын хахад жэл соо 590 мянган түхэригэй барилга хэхэ даабаряа 642 мянганда хүргөө. Энэ ПМК-гай хүдэлмэришэд барилгын шанарые улам һайжаруулха, үдэр бүриин нормо үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн зорилго урдаа табяад, социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

Зэдын. Мухар-Шэбэрэй оньһожоруулагдамал колоннонуудай коллективүүд барилга түргэнөөр, һайн шанартайгаар хэжэ, олоной дундаһаа шалгарна. Жэшээлхэдэ, Мухар-Шэбэрэй ПМК-гай коллектив түрүүшын хахад жэл соо 540 мянган түхэригэй барилга хэхэ даабаряа 548 мянганда хүргэһэн байна. Зэдын ПМК-гай барилгашад хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 46 мянган түхэригэй барилга хэб.

Улаан-Үдын харгы барилгын колоннын хүдэлмэришэд даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэдэг һайн шанартайгаар барилга хэжэ, магтаалтай һайнаар хүдэлнэ. Энэ түрүү коллектив түрүүшын хахад жэлэй даабариһаа гадуур 32 мянган түхэригэй барилга хэбэ.

Манай трестын барилгашадай түрүүшын хахад жэл соо муу бэшээр хүдэлжэ гараһые дээрэ дурсагдаһан тоо, баримтанууд элирүүлэн харуулна. Энээгээр һанаагаа заһажа болохоор бэшэ. Саашадаа бүри һайнаар хүдэлжэ, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхын тула нэгэдэлэй хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд хаба шадалаа гаргахал болоно.

П. БУТУХАНОВА,
«Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй түсэблэлгын таһагай начальник.

БУРЯАДАЙ, ЯХАДАЙ АССР-нүүдэй, ШЭТЫН ОБЛАСТИИН АЖАЛШАДАЙ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ 1976 ОНОЙ ЯНВАРЬ—ИЮНЬ ҺАРАНУУДАЙ ЗАРИМ ДҮНГҮҮД

	Түсэбэй дүүргэлтэ (%)		
	Буряадай АССР	Яхадай АССР	Шэтын область
ПРОМЫШЛЕННОСТЬ			
Продукци худалдалга	101,0	102,1	101,0
Ажалай бүтээсэ	100,4	99,9	100,7
Промышленна предприятинуудай тоо бүхыдөө	198	160	211
Тэрэ тоодо продукци худалдаха түсэбөө дүүргээгүй предприятинуудай тоо	25	23	26
Бүхы предприятинуудай тоодо процентээр	13	14	12
ХҮДӨӨ АЖАХЫ			
Мал ажалай гол продуктнуудые бэлэдхэлгэ:			
Мяхан	99,6	129,0	99,6
Һүн	98,0	102,0	96,0
Үндэгэн	120,0	103,0	107,0
Нооһон	287,0		—
КАПИТАЛЬНА БАРИЛГА			
Гүрэнэй түбэй капитальна һомололго—бүхыдөө	95,0	99,0	89,0
Тэрэ тоодо барилга-хабсаралгын хүдэлмэри	96,0	98,0	93,0
Барилгада үгтэһэн капитальна һомололго:			
Һургуулинуудай барилгада	59,0	127,0	68,0
Хүүгэдэй эмхи зургаануудай барилгада	86,0	105,0	74,0
Больница, поликлиникэнүүдэй барилгада	131,0	86,0	63,0
Гэр байра ашаглалгада оруулалга	95,0	58,0	60,0
Өөһэдын хүсөөр бүтээгдэһэн подрядна хүдэлмэриин хэмжээн	97,0	106,0	94,0
АЖАЛШАДАЙ ХЭРЭГЛЭМЖЭ ХАНГАЛГА			
Хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн — бүхыдөө	99,6	105,0	100,2
ХУДАЛДАА НАЙМААН			
Гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай эд бараанай розничио эрьесэ (нэмэлтэ даабаритангаар).	102,0	99,7	99,0

БУРЯАДАЙ АССР-эй СТАТИСТИЧЕСКЭ УПРАВЛЕНИ

ҺҮНЭЙ ШАНАРТА ХОЁР ОНДООГООР ХАНДАНА

Һүн гээшэ хүнэй эдеэ хоолой гол шухала хубинь болодог. Һайн шанартай һү үйлэдбэрилэгшэдые урмашуулха үргэн ехэ хэмжээнүүд абтана, гүрэндэ һү тушаалгаар ГОСТ-ын шэнэ гурим хаа хаанагүй нэбтэрүүлэгдэнэ. Иимэ ехэ хүдэлмэриин ябуулагдажа байбашье, Хурамхаанай аймагта һүнэй шанарай доодо хэмжээндэ байһаниие халагламаар.

Энэ жэлэй үнгэрэгшэ табан һарын туршада аймагай ажахынууд 55,4 процент һүеэ хоёрдохи сортоор, оройдоол 7,4 процентынь нэгэдэхи сортоор гүрэндэ тушааһан байна. Гэхэтэй хамта Хурамхаанай совхоз, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз нэгэшье килограмм һү нэгэдэхи сортоор оруулаагүй. Эдэ хоёр ажахы, мүн Һахалиин, Аргатын, Гааргын совхозууд үнгэрһэн һарануудта ехэнхинь сортовой бэшэ һү тушаажа гараа. Эдэ ажахынуудай тушааһан һүн Тернерээр 20 градусһаа дээшэ гашалангиртай, гурбадахи классай шанартай байгаа.

Манай аймаг тушааһан һүнэйнгөө шанараар республика соогоо эгээл һүүлшын һуурида гаранхай. Тушаагдаһан һүнэй 37,2 процентнь сортовой бэшэ байгаа. Гэхэтэй хамта бүхы республикын сортовой бэшэ һүн оройдоол 12,2 процент болоһон юм. Энэ хоёр тоогой хоорондо ехэ илгаатай байһанда һэжэггүй. Манай аймаг соо имагтал Дэрээнэй совхозойхид һүнэй шанар дээшэлүүлхын түлөө бодото хүдэлмэри ябуулна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Үнгэрһэн һарануудта тус совхоз 241 центнер һү нэгэдэхи сортоор тушаагаа, энэнь бүхы тушааһан һүнэйнь 13,6 процент болоно. 55.4 процент һүеэ хоёрдохи сортоор тушааһан байна. Тиихэдэ сортовой бэшэ һүнэйнь хэмжээн республикынхитэй дүтэрхы байгаа. Мүнөө дэрээнэйхидэй тушааһан һүнэй шанар улам дээшэлнэ. Жэшээнь, июниин түрүүшын декадада совхоз 96,9 центнер һү нэгэдэхи сортоор тушаагаа. Совхозой фермэнүүдтэ һүнэй шанар алишье талаһаань шалгадаг лаборатори хүдэлнэ, һаалишан бүхэнэй салин тушааһан һүнэйнь шанарһаа сэхэ дулдыдадаг. Эндэхи һаалишад үнеэ һаалгын технологи сүм сахидаг, бүхы амһарта, зайн галаар һааха түхеэрэлгын аппаратура хэдэн дахин угаажа, тооһо шорой орохогүй газарта хадагалдаг заншалтай. Фермэнүүдтэнь һү хүргэдэг холодильник тодхогдонхой.

Тад ондоо байдал Һахалиин совхоздо үзэгдэнэ. Продукциин шанарай түлөө мүртэй тэмсэл эндэхид ябуулнагүй. Һаалишадынь үнеэдэйнгээ дэлэн сэбэрлэнгүй һаадаг, амһартаяа муухайгаар баридаг. Һү һаамсаараа холодильнигта хэжэ хүргэхые оролдоногүй. Тус совхозһоо тоһоной заводто асарагдаһан һүн гашалангир ехэтэй байжа, оло дахин гэдэргээ бусаагдаһан байна. Июниин түрүүшын арбан хоногто 114,6 центнер сортовой бэшэ һү совхоз тушаагаа, 34,3 центнер һүниинь гэдэргээ бусаагдааһэн. Аймагай партийна, советскэ органуудһаа, хүдөө ажахын продукци худалдан абалгын болон шанарай талаар инспекциин зүгһөө тус совхоздо, бусадшье ажахынуудта ниилээд анхарал табигдадаг, эрилтэ хэгдэдэг, туһаламжа үзүүлэгдэдэг юм. Аймагай совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, зоовстеринарна мэргэжэлтэд продукциин шанарай түлөө бодотоор тэмсэхэ ёһотой байбашье, июнь һарада Һахалиин, Гааргын, Хурамхаанай совхозууд, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз гашалангир, муухан һү тушаажал байгаа. Һүүлэй үедэ гансал Уланхаанай совхоз нэгэдэхи сортоор улам бүри ехэ һү тушаана гэжэ тэмдэглэмээр.

Һүнэй шанар һайжаруулжа, аймагаа ехэ гээгдэлһээ гаргахын түлөө ажахын хүтэлбэрилэгшэд һү һаалиингаа фермэнүүдэй ветеринарно-санитарна байдал эрид һайжаруулха уялгатай. Фермэнүүдтэ һүнэй лаборатори заабол нээхэ, һаалишан бүхэнэй ажалай түлөөһэ тушааһан һүнэйнь шанарһаа сэхэ дулдыдахаар зохёохо хэрэгтэй. Һаалишан бүхэн ариг сэбэрые нарииһаар сахиха, умывальник, полотенци хэрэглэхэ, хэдэн дабхар марляар, хүбэн, лавсан, полотенцын бүдөөр һүеэ шүүхэ дүүрэн аргатай. Хүн бүхэн сагаан, хара халаадуудтай байха зэргэтэй. Һаахынгаа урда үнеэнэйнгээ дэлэн бүлеэн уһаар угаажа, сэбэр полотенцеэр һайса аршаха гурим һаалишан бүхэн сахиха зэргэтэй. Һаалишанай энэ оролдолго дэмы хосордоггүй: элдэб олон микроорганизмуудай һүн соо ороходь бага болодог, һүнэй шанар дээшэлдэг гээшэ. Холодильник доторхи уһан скважинаһаа тон һая абтаһан, хүйтэн, мульһэтэй гэр соо байха болоно. Хүйтэн байхынь тула холодильнигай уһан сүүдхэдээ 5 дахин шэнэлэгдэхэ ёһотой. Гадна һүтэн · бидонгуудай хабхагынь нээгээд, марляар хушаад байхада һүн түргөөр хүрэдэг юм. Зунай бэлшээри дээрэ малайнгаа ашаг шэмые эрид дээшэлүүлэн, эрхим шанартай продукци гүрэндөө тушааха гээшэ мүнөө үеын эгээл хүндэтэй зорилго мүн.

В. ОЧИРОВ,
хүдөө ажахын продукци бэлэдхэлгын болон шанарай талаар Хурамхаанай аймагай инспекциин начальник.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ ҺОНИН

ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

Хоринн 335-дахи ПМК-гай бариһан хоёр дабхар шулуун һургуули Дээдэ-Тайлсада ашаглалгада үгтэбэ. Һургуулиин директор Н. Ф. Пронин багшанартаяа, техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэеэ хамта һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэл ябуулжа байдаг.

Һургуулиин шэнэ байшан мүнөө үеын эрилтэдэ гүйсэд зохимо. Һуралсалай кабинедүүдтэй, техническэ хэрэгсэлтэй байха.

Мүн баһа Тээгдэ һууринда 320 хүнэй һууритай шэнэ һургуулиин барилга түгэсэхэеэ байна.

Б. ШОИНЖОНОВ,
Хоринн аймоное даагша.

НАУЧНА ТУРШАЛГАНУУДЫЕ ХЭНЭ

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ЦЕНТР. (ТАСС). Космонавтнар Б. В. Волынов, В. М. Жолобов «Салют-5» гэжэ замбуулинай научна станциин ниидэлгынь программатай зохилдуулан, тэрэниие хүдэлгэхэ ба аппаратурыень шалгаха олонхи хүдэлмэреэ хэжэ дүүргэһэнэй һүүлээр научна шэнжэлгэнүүд ба туршалгануудые бэелүүлжэ захалаа

Эдэнэр ажалайнгаа ээлжээтэ үдэрэй үедэ гараар хүдэлгэгдэхэ спектрографай туһаламжаар дэлхэйн нюруугай зарим районуудай, газарай бүрэнхы хубиин спектро - зураг буулгаһан байна. Байгаалиин баялигуудые, атмосферэдэ хабаатай зүйлнүүдэй дээрэһээ доошоо хубааран бүридэлгые шэнжэлхэ зорилгоор иимэ туршалганууд хэгдэнэ. Космонавтнууд станци дээрэһээ телевизионно рапортаж дамжуулхадаа, спектрографые хаишан гэжэ хэрэглэһэн тухайдаа хөөрэбэ.

Хүнгэрэн хөөрэлгын оршон байдалда электрическэ вэдэ дайрагдахадаа, хүнэй уураг толгойн ямараар угтадаг байһые тодорхойлхо туршалганууд медицинскэ бүлэг шэнжэлгэнүүдтэ хабаадана. Саашадаа үргэлжэлүүлэгдэхэ иимэ тодорхойлгын материалнууд космонавтнуудые шэлэн томилхо ба туршанг бэлдэхэ онол аргануудые саашаданьʼ наринжуулгада шухала оанна. Замбуулиндахи ниидэлгын үедэ шуһанай гүйсые шэнжэлхын тула космонавтнууд олон үүргэтэй клиническэ аппаратура хэрэглээ. Энэнь зүрхэнэй хүдэлсэ, һудалнуудай сохисо тухай мэдээнүүдые бүридхэлдэ абаха, амисхаал хинан багсааха арга олгохо юм

Хүнгэрэн хөөрэлгэ ба хүдэлмэриин гуримда хүсэд дадаабди гэжэ холбоо харилсаанай сеанснуудай үеэр Борис Волынов, Виталий Жолобов мэдээсэбэ.

«Салют-5» станци ниидэжэ үргэлжэлһөөр.

Харилсаа холбоон улам бэхижэнэ

ГАВАНА. (ТАСС). Советскэ Союзай ба Кубын хоорондохи научно-техническэ харилсаа холбоон тухай протоколдо Кубын ниислэл хотодо гар табигдаа. Кубын экономико 1976 — 1980 онуудта хүгжөөхэ тематическа түсэбүүдые зохёохын тула зүбшэлэлгын комиссинуудые тогтоохо гэжэ тус протоколоор хараалагдана. Саахаран промышленность ба хүдөө ажахын машина бүтээлгые хүгжөөхэ асуудалнуудта онсо анхарал хандуулагдаха байна.

Совет делегаци Кубада ошоод байха үедөө Кубын Республикын Президент Освальд Дортикосгой уулзаа.

Белармино Кастилья болон бусад тушаалтад Совет делегациие ниислэлэй аэропорт дээрэһээ үдэшэбэ.

КПСС-эй Центральна Комитедһээ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумһээ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведһээ

КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Социалис Ажалай Герой, Ленинскэ ба Гүрэнэй шангуудай лауреат, СССР-эй судна бүтээлгын промышленностиин министр Борис Евстафьевич Бутома хүндөөр үбшэлһэнэй һүүлээр, 70-дахи наһандаа 1976 оной июлиин 11-дэ наһа бараа гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум ба СССР-эй Министрнүүдэй Совет ехэ шаналалтайгаар мэдээсэнэ.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ | СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ | СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ

БУРЯАДАЙ АВТОНОМИТО СОВЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКЫН ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ

ТОГТООЛ

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, республика дотор арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ ба шанарыень hайжаруулха хэмжээнүүд тухай

«КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, республика дотор арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ ба шанарыень hайжаруулха хэмжээнүүд тухай» гэhэн Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр А. И. Кораблевой элидхэлые зүбшэн хэлсээд, арад зоной hуудал байдал саашадань hайжаруулха талаар парти болон правительствын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ, республикын министерствэнүүд, управленинүүд, албан зургаанууд болон промышленна предприятинууд юhэдэхи табан жэлэй туршада арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ, шанарыень hайжаруулха, мүн предприятинуудай үйлэдбэриин-техническэ үндэhэ hуури бэхижүүлхэ талаар горитой ажал хэгдэhэн байна гэжэ Буряадай АССР-эй Верховно Совет тэмдэглэнэ. Арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ юhэдэхи табан жэлэй түсэб болон социалис уялганууд дүүргэгдэнхэй.

Шэнэ предприятинуудые ашаглалгада оруулhанай, мүн хуушан завод ба фабрикануудые шэнэдхэн заhабарилhанай ашаар үйлэдбэриин талмай нилээд үргэдхэгдөө. Электро-гүсэнүүдые, макаронной болон кондитерскэ зүйлнүүдые, арболит плитэнүүдые, мүн бусад зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ шэнэ цех болон заводууд ашаглалгада оруулагдаа. Загарай тосхондо хилээмэнэй завод, Улаан-Үдын пивын заводто шэнэ цех, Хүдэриин ба Мухар-Шэбэрэй тоhо-сырэй заводууд, Сүхын арhанай заводто оёдолой цех баригдажа, ашаглалгада үгтөө. Улаан-Үдын Кировэй нэрэмжэтэ түмэр зүйлнүүдэй завод, Хяагтын трикотажна фабрика, Кабанскын ба Үнэгэтэйн үрэ жэмэсэй заводууд шэнэдхэгдэн үргэдхэгдөө, Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай гахайнуудые ба шубуудые үүсэлдэг цехүүд үргэдхэгдөө.

Үнгэрhэн табан жэлэй туршада республика дотор электробритва, электро-гүсэнүүд, 12 ондоо түхэлэй бүд, шэнэ түхэлэй мебель болон бусад зүйлнүүд үйлэдбэрилэгдэдэг болоhон байна. Арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгэ үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада «Электромашина» заводто 3 дахин, прибор бүтээлгын заводто — 2,9 дахин, локомотив-вагон заhабарилгын заводто — 2 дахин дээшэлүүлэгдэhэн байна. Тиимэ эд бараа үйлэдбэрилгэ Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадта, республикын эдеэ хоолой, нютагай, ой модоной ажахын министерствэнүүдэй зарим предприятинуудта нилээд ехэ болгогдоо.

Гэхэтэй хамта республикын министерствэнүүд, управленинүүд, албан зургаанууд, союзна ба союзно-республиканска мэдэлэй зарим предприятинууд, республикын городуудай, районуудай, аймагуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые бүри ехэдхэхэ арга боломжонуудаа гүйсэд hайнаар хэрэглэжэ шаданагүй гэжэ Буряадай АССР-эй Верховно Совет онсолон тэмдэглэнэ. Энэ хүдэлмэри эмхидхэлгэ үшөө ехэхэн дутагдалтай байhаар. Үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгын хэмжээн, эд бараанай шанар ажалшадай мүнөөдэрэй эрилтэдэ хүрэмөөр бэшэ байна.

Хүн зоной үдэр бүриин хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ промышленна зарим предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд харюусалгагүйгөөр хандана. продукциин шанар hайжаруулха, түүхэй эд болон материал алмаха талаар зохихо хэмжээ абадаггүй байха юм. Улаан-Үдын судна бүтээлгын, Тимлюйн цементын заводууд, «Бурятстройматериалы» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэл, республикын ой модоной ажахын министерствын зарим предприятинууд юhэдэхи табан жэлэй туршада үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ түсэбтэ даабаряа дүүргээгүй. Улаан-Үдын шэлэй завод, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинат үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгээ зогсоожорхёо.

Республикын зарим предприятинуудта үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгэ урданайхиhаа доошолуулагдаhан, тиимэ эд бараанай номенклатура үсөөн болгогдоhон байна. Жэшээнь, Улаан-Үдын авиационно заводто кухниин мебель үйлэдбэрилгэ 4 дахин бага болгогдоо, столовын прибернүүдые бүтээлгэ огто болюулагдаа. Энэ талаар Улаан-Үдын судна бүтээлгын завод, «Бурятмясопром» нэгэдэлэй предприятинууд ехэхэн дутагдалтай.

Арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгэдэ хэрэглэхэ нютагай материалнууд, үйлэдбэриин үлөөдэhэн болон бии байгаа арга боломжонууд гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй. Тиимэhээ нютагтаа үйлэдбэрилжэ боломоор олон янзын зүйлнүүд ондоо область, хизаар болон республиканууд hаа зөөгдэдэг байха юм.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлhэнэй ашаар арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ, үйлэдбэри оньhожоруулха, түхеэрэлгэнүүдые hайнаар ашаглаха, үйлэдбэреэ тусхай шэглэлтэй болгохо талаар министерствэнүүд, управленинүүд, албан зургаанууд, нютагай Соведүүдэй болон промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд эмхидхэлэй хүдэлмэри hулаар ябуулдаг байна. Хүдэлмэришэдые ажаhуудалай талаар хангаха, хүдэлмэришэдэй саг үргэлжын кадрнуудтай болгожо, тэдэнэй мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхарал тон багаар хандуулагдана.

Республикын министерствэнүүд болон албан зургаанудай, ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табидаггүй байhанhаа. саг үргэлжын хиналтагүй дээрэhээ боложо, шанар муутай, хуушан фасоной эд бараан үйлэдбэрилэгдэдэг байха юм. Тиимэhээ ехэ хэмжээнэй эд бараан голодоhондо гаргагдана, зарниманиинь гэдэргээ бусаагдадаг байна. Улаан-Үдын кондитерскэ фабрикын, Түнхэнэй үрэ жэмэсэй заводой, Гусиноозерскын оёдолой фабрикын, Улаан-Үдын hүнэй заводой, «Бурмясопром» нэгэдэлэй предприятинуудай бүтээhэн олохон эд бараан, продуктнууд муу шанартай байдаг. Республикын предприятинууд ганса 1975 ондо арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа муу шанартайгаар бүтээпэнhээ боложо, 900 мянган түхэригэй гарзада ороhон байна. Республика дотор Гүрэнэй эрхим шанарай тэмдэгтэй үргэн хэрэглэлэй эд бараан тон багаар үйлэдбэрилэгдэнэ. Республикын эдеэ хоолой промышленностиин министерствын, хилээмэнэй продуктнуудай управлениин, «Бурмолпром», «Бурмясопром» нэгэдэлнүүдэй предприятинууд багсалаатай эд бараа болон продуктнуудые багаар гаргадаг байна.

Предприятинуудай материально-техническэ үндэhэ hуури бэхижүүлхэ ба саашадань хүгжөөхэ, үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилдэг предприятинуудые шэнэдхэн заhабарилха ба шэнэ цехүүдые бариха хэрэгтэ үшөө ехэ дутагдалнууд дайралдаhаар. Энэ хэрэгтэ hомологдоhон мүнгэ зөөри муугаар хэрэглэгдэнэ. Республикын барилгын эмхинүүдэй ажалаа муугаар эмхидхэhэнhээ боложо Буряадай мебелиин болон модо болбосоруулдаг комбинадые, Кировэй нэрэмжэтэ заводые, Баян-Голой тоhо-сырэй заводые үргэдхэхэ хүдэлмэри унжагайруулагдана.

Арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгэдэ бии байhан дутагдалнууд хадаа ажалшадай ургажа байгаа эрилтэнүүдые хангалгада haaд тойбо татана. Гансахан 1975 ондо республикын худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ 2 миллион түхэригэй үргэн хэрэглэлэй эд бараан түсэбhөө багаар үгтөө. Буряадай мебелиин ба модо болбосоруулдаг комбинат, Хяагтын трикотажна фабрика, ой модоной ажахын министерствын зарим предприятинууд үнгэрэгшэ жэлдэ түсэбтэ даабаряа дүүргээгүй. Хирпиисэ, избёосхо, хюрөөдэмэл материалнууд арад зондо тон багаар худалдагдана. Арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ ба шанарыень hайжаруулха талаар республикын худалдаа наймаанай министерствын, Буркоопсоюзай правлениин хүтэлбэрилэгшэд предприятинуудай үмэнэ шанга эрилтэ табинагүй, ажалшадай эрилтые гүйсэд hайнаар шэнжэлнэгүй.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ талаар республикын хүдөө ажахын министерство, олохон колхоз болон совхозууд эрид хэмжээ абанагүй. Мал ажалай продуктнуудые, хартаабха болон свощ худалдаха түсэб заримдаа дүүргэгдэнэгүй, гүрэндэ худалдагдадаг продукциин шанар мүнөөнэй эрилтэдэ хүрэнэгүй. Мүн тиихэдэ hонгино, чеснок, укроп болон бусад продуктнуудые үйлэдбэрилгэ үргэдхэгдэнэгүй.

Арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые дээшэлүүлжэ, ассортиментыень олон болгохо, шанарыень hайжаруулха асуудалнуудта Улаан-Үдын горсоведэй, районуудай ба аймагуудай Соведүүдэй гүйсэдкомууд анхаралаа багаар хандуулна, энэ хэрэгтэ дайралдадаг дутагдалнуудтай эбсэшоод байна. Арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые саашадань дээшэлүүлжэ, шанарыень hайжаруулха асуудалнууд нютагай Соведүүдэй сессинүүдэй, гүйсэдкомуудай зэседанинуудай үзэмжэдэ үсөөн табигдана. Үргэн хэрэглэлэй продукциин шанар hайжаруулха, предприятинуудай ажалые хинан шалгаха хэрэгтэ нютагай Соведүүдэй саг үргэлжын комиссинууд хабаадуулагданагүй.

Парти, правительствын Директивэнүүдые, арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ асуудалнуудаар гаргаhан өөhэдынгөө шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын хойноhоо республикын Министрнүүдэй Совет нарин хиналта тогтоогоогүй, арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, эдэнэй сортыень үргэдхэхэ, шанарыень hайжаруулха талаар тогтоогдоhон даабаринуудые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхын тула республикын министерствэнүүдтэ, албан зургаанудта, ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ ёhотой эрилтэ табяагүй байна.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдэй үндэhөөр арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые саашадань үргэдхэхэ зорилготойгоор Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Совет **иигэжэ тогтооно:**

1. Хүн зоной улам ургажа байгаа эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые гүйсэд дүүрэнээр хангахын тула арадай хэрэглэлэй эд бараа эрхим hайн шанартайгаар үйлэдбэрилэн гаргалгые үргэдхэхэ гээшэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, министерствэнүүдэй, албан зургаанудай, арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилдэг союзна ба союзно-республиканска мэдэлэй предприятинуудай, аймагуудай, районуудай, хото городуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй гол шухала зорилгонуудай нэгэниинь болоно гэжэ тоолохо.

2. Үйлэдбэриин талмайнуудые, ажалай ба түүхэй эдэй нөөсэнүүдые улам бүри гамтай hайнаар ашаглаhанай ашаар, албан зургаанай мэдэлhээ дулдыдангүй, промышленна бүхы предприятинуудта арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ арга боломжонуудаа бүрин хүсэдөөр хэрэглэхыень Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведые аймагуудай, районуудай ба хото городуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдые уялгалха.

Республикын Госплан, нютагай түсэблэлгын зургаанууд түсэблэлгын хүдэлмэриие, арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые тааруулан табиха, үйлэдбэриие тусхай шэглэлтэй ба хамжаанай болгохо хэрэг hайжаруулха, энэ талаар шухала үүсхэл эдэбхи гаргаха ёhотой.

3. Түсэбтэ арбадахи табан жэлдэ соёлой, ажаhуудалай ба ажахын хэрэглэлэй эд бараа республикын промышленна предприятинуудта үйлэдбэрилхэ тухай асуудалые хаража үзэхыень, табан жэл соо эдэ эд бараа үйлэдбэрилгын ниитэ хэмжээе 1,4—1,5 дахин дээшэлүүлхыень: хүн зоной үргэнөөр хэрэглэдэг hуудал байдалай электроприборнуудые, мебель, түмэр, шабар ба шэл амhартануудые, столовын хэрэгсэлнүүдые, саад-огородой зэр зэмсэгүүдые, мүн бусад эд бараа үйлэдбэрилэн гаргахын тула нэмэлтэ арга боломжонуудаа бэдэрхыень республикын Министрнүүдэй Соведтэ даалгаха.

4. Иимэ ажал ябуулхыень Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведые, Госплание, министерствэнүүдые, управленинүүдые, албан зургаануудые, хото городуудай, районуудай ба аймагуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдые, союзна ба союзно-республиканска мэдэлэй предприятинуудые, худалдаа наймаанай болон бэлэдхэлэй эмхинүүдые уялгалха гэбэл:

— түсэбтэ арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй дүнгүүд табан жэлэй хойшонхи жэлнүүдтэ арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые саашадань хүгжөөхэ хэрэгые гол түлэб тодорхойлхо байна гэжэ хараада абан, 1976 ондо гүрэнэй түсэбүүд ба үйлэдбэриин даабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэхын тула предприятинуудай коллективүүдые элсүүлэн хабаадуулха;

— бии байгаа арга боломжонуудые элирүүлэн ашаглаhанай, үйлэдбэриин эмхидхэл hайжаруулhанай, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлhэнэй, үйлэдбэриин талмайе hайнаар хэрэглэhэнэй ашаар арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгын ашаг үрые али бүхы талаарнь дээшэлүүлхэ;

— уран бүтээлнүүд ба гаран бэлэгүүдэй түхэл янзануудые үргэдхэжэ, саашадаа улам ехээр үйлэдбэрилэн гаргаха, эдэ эдлэл хэрэгсэлнүүдые гаргадаг предприятинуудта саг үргэлжын туhаламжа үзүүлхэдээ, хүшэр бэрхэшээлтэй хүдэлмэриень оньhожоруулгада онсо анхаралаа хандуулха, уран гартанай гэргээ ажаллаха ябадалые үргэнөөр хэрэглэхэ;

— хүн зоной эрилтэнүүдэй урган хубилжа байhые хараада абан, эдлэл хэрэгсэлнүүдэй шанарыень hайжаруулгада, сортыень үргэдхэлгэдэ саг үргэлжын анхарал хандуулха, арадай хэрэглэлэй эд бараанай шэнэ түхэл маягуудые үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, эдлэл хэрэгсэлнүүдые гоё hайханаар шэмэглэхэ, багсалха;

— нютагай түүхэй эдые энэ талаар бүрин ашаглажа, хүн зоной дура татадаг үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые ехэдхэхын тула нэмэлтэ арга боломжонуудые элирүүлэн олохо, хээрэ ургадаг алим жэмэс, hархяаг, hамар ехээр суглуулжа буйлуулаад, хүн зондо худалдаха;

— промышленностиин хаядаhа үлөөдэhые хэрэглэжэ, нютагай барилгын материалнууд ба эд бараа үйлэдбэрилэн гаргалгые дээшэлүүлхэ шухала хэмжээнүүдые абаха;

— арадай хэрэглэлэй эд бараа гаргадаг предприятинуудта, цехүүдтэ ажалладаг хүдэлмэришэдэй ба мэргэжэлтэдэй бэлдэжэ, мэргэжэл шадабариень дээшэлүүлхэ хэмжээнүүдые абаха.

5. hомологдоhон мүнгэ зөөри бүрин хүсэдөөр гаргашалжа, барилга бүхэндэ үйлэдбэриин хүсэнүүдые ашаглалгада оруулха түсэб бэелүүлхэ, шэнэ барилгануудые ашаглалгада оруулха, арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилэн гаргадаг предприятинуудые hэльбэн шэнэлхэ, энэ хүдэлмэриие барилгашадай гол шухала зорилгонуудай нэгэн гэжэ тоолохо эрилтэ Буряадай барилгын управлениин, «Бурятцелинстрой» трестын үмэнэ табигдана.

6. Арадай хэрэглэлэй эд бараанай, тэрэ тоодо соёлой-ажаhуудалай ба ажахын хэрэглэлэй эд бараанай талаар хүн зоной эрилтые hарниаар, али бүхы талаhаань шэнжэлжэ, республика дотор эдэ эд бараа үйлэдбэрилхэ үндэhэ баримтатай захил саг соогоо хэхыень, соёлой ажаhуудалай ба ажахын хэрэглэлэй эд бараагаар хүн зоной улам ургажа байгаа эрилтэнүүдтэ, республикын предприятинуудта үйлэдбэрилэгдэхэ аргатай эд бараа ондоо тээhээ асаралгые хороолгодо хабаатай асуудалнуудые табижа, эдэниие таарамжатай hайнаар шиидхэхыень Буряадай АССР-эй Худалдаа наймаанай министерствые, Буркоопсоюзай правлениие, худалдаа наймаанай эмхинүүдые уялгалха.

7. Арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ, эдэнэй шанар дээшэлүүлхэ, эдэ асуудалнуудые, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоонуудые Соведүүдэй сессинүүд болон гүйсэдхэхэ комитедүүдэй заседанинууд дээрэ саг үргэлжэ зүбшэн хэлсэжэ байха талаар предприятинуудай, албан зургаанудай түсэбтэ даабаринуудаа ямараар дүүргэжэ байhыень саг үргэлжэ хинан шалгахыень аймагуудай, хото городуудай, районуудай, сельскэ, сомоной ба поселково Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдые уялгалха. Арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ, эдэнэй дүүргэлтын хойноhоо саг үргэлжын комиссинуудай, депутадуудай Соведүүдэй хиналта тогтоохо хэмжээ ябуулгануудые зохёолгодо үргэнөөр хабаадуулха.

Арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ талаар тогтоогдоhон даабаринуудые дүүргэхын түлөө коллективүүдтэ ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие шангадхаха, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, ажалай ба үйлэд[...] жаяг журам бэх[...] бригадануудай, цехүүд[...] предприятинуудай [...] тивүүдэй харюусалга [...] лүүлхэ.

8. Арадай хэрэглэл[...] бараа, тэрэ тоодо с[...] ажаhуудалай ба [...] хэрэглэлэй эд бараа [...] гаргаха түсэбтэ даабар[...] даа заабол дүүргэхын [...] hоhоо Буряадай АСС[...] Министрнүүдэй Совет [...] налтаяа шангадхаха, м[...] терствэнүүдэй, упра[...] нүүдэй, албан зургаану[...] мүн союзна болон со[...] республиканска мэ[...] предприятинуудай хүт[...] рилхы хүдэлмэрил[...] мэргэжэлтэдтэ эрилтэе[...] шэлүүлхэ.

9. «Правда Бурят[...]» «Буряад үнэн» газе[...] дэй, аймагуудай газе[...] дэй редакцинууд, рес[...] кын Министрнүүдэй [...] дэй телевидени ба [...] дамжуулгын комитет а[...] хэрэглэлэй эд бараа үйл[...] рилэн гаргалгые ехэд[...] сортыень олошоруулха, [...] нарыень hайжаруулхын [...] ла хэгдэдэг хүдэлм[...] энэ талаар туйлагдаhан дүршэлые хэблэлдэ [...] нөөр толилхо, радио ба [...] левиденеэр дамжуулха [...] гэтэй.

* * *

Хүн зоной ургажа б[...] гаа эрилтэнүүдые б[...] хүсэдөөр хангахын [...] арадай хэрэглэлэй эд [...] үйлэдбэрилгые ехэд[...] эдэнэй шанарыень hа[...] руулха талаар бии ба[...] арга боломжонуудаа [...] сэнүүдээ али бүхы тала[...] ашаглажа, түсэбтэ ар[...] табан жэлэй түрүүшын [...] лэй даабаринуудые бо[...] hоонь урид дүүргэхын [...] социалис мүрысөө улам [...] гэнөөр дэлгэрүүлхыень [...] ховно Совет промыш[...] ностиин, барилгын, хү[...] ажахын, худалдаа най[...] най ба ажаhуудал хан[...] бүхы хүдэлмэрилэгш[...] уряална.

Партийна организаци[...] дай хүтэлбэри доро ажа[...] дай депутадуудай Сове[...] министерствэнүүдэй, [...] зургаанудай, предпри[...] нуудай, эмхи зургаану[...] хүтэлбэрилэгшэд [...] бүхы хэмжээнүүдые а[...] түсэбтэ арбадахи [...] жэлдэ арадай хэрэглэл[...] бараа үйлэдбэрилгые [...] hөөрнь hайжаруулха. [...] публикынгаа хүн зоной [...] ургажа байгаа эрилгэ[...] лэнгүүдые гүйсэд дү[...] нээр хангаха гээд эт[...] найдажа байhанаа Бур[...] Автономито Совет Соци[...] Республикын Верховно [...] вет мэдүүлнэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1976 оной июнийн 30.

БАМ ШАДАР ГАЗАР ТАРЯАЛАН ЭРХИЛХЭ ТУХАЙ

Байгал-Амарай түмэр харгын баригдахада, тэрэнэй захаархи байгаалиин ехэ баялигтан газар түргэнөөр ашаглагдаха болоно. Эдэ хизаарнуудта ашаг үрэ ехэтэй хүдөө ажахы мүн лэ байгуулагдахаар хараалагдана. Хараалагдаhан программые бэелүүлгэтэй холбоотой хэдэн асуудалда харюу үгэхыень гуйжа, Алас-Дурнын хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын институдай директор, ВАСХНИЛ-ай академик Григорий КАЗЬМИНДА АПН-эй корреспондент Нина Лошкарева хандаhан байна.

— БАМ-ай харгын дамжан гараха нютагуудта газар таряалан эрхилхэдэ таагүй шэг байhаниинь мэдээжэ. Теэд энэ зорилго ямар аргаар шиидхэгдэхэ болоноб?

— Зүб даа, эндэхи байгаали, сагайнь уларил шэрүүн. унжагай ута үбэл 40—50 градус хүрэтэр шанга хүйтэн болодог, хододоо сэбдэг байдаг, намаг налхитай, хабартаа гандаад, зунай hүүл багта удаан аадарладаг газарай хүрьhые элдүүрилхэнь бэрхэтэй. Тиигэбэшье hаань, зоригоо хухарнагүйбди. Манай хүдөө ажахын эрдэмэй туйлаhан амжалтануудай, тэрэшэлэн гүрэн, түрын зүгhөө мүнгэ зөөриин бардамаар үгтэдэг байhанай ашаар, угаа бэрхэтэй гэгдэhэн нютагуудта газар таряалан, мал ажал хүгжөөхэ аргатай бологдоо. Тодорхойлон хэлэбэл, Полярна хүрсэгэй саагуур овощ, хартаабха ургуулдаг баян дүй дүршэл эндэ хэлэгдэhые гэршэлнэ.

Ойрын сагта шиидхэгдэхэ орёо бэрхэ асуудалнууд бидэндэ хүлеэгдээгүй юумэн болоогүй. Холын хойто нютагуудта газар таряалан эрхилхэ асуудалнуудые манай институт 40 гаран жэлдэ шэнжэлжэ байнхай. Эрдэмтэдэй дурадхаhанай ёhoop, бүри мүнөө хүсэд хуналтагүй газарай гектар бүриhөө 200 центнер хүрэтэр хартаабха, 400 центнер хүрэтэр капуста, 150—200 центнер хүрэтэр үгэрсэ ба помидор ургуулжа абаха арга бии.

Жэшээнь, «газар таряалан эрхилдэггүй» гэжэ тоологдодог Камчаткын улад зон өөhэдыгөө хартаабхаар хүсэд хангаад, зарим хубииень ондоо тээшэнь эльгээдэг байна. Алас-Дурнын, Комсомольск, Амурск хотонууд шадар хүдөө ажахы амжалтатайгаар хүгжөөгдэнэ. Эндэхи hайжаруулагдаhан газарта дүрбэн совхоз бии. Үшөө дүрбэн тиимэ ажахы эмхидхэгдэжэ эхилээ. Теплицын хоёр комплекс түрүүшын овощ үгэхэнь.

— Байгал-Амарай түмэр замай захаархи ажахынууд ямаршуу байха aaб?

— Эдэмнай мал ажал эрхилхэ, овощ ургуулха шэглэлтэй, хүсэд оньhожоруулагдамал совхозууд байха болоно. Нютагайнгаа зониие шухала продукцяар хүсэд хангажа шадаха байха.

Эндэхи торфтой-намаглиг газарта мелиоративна ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ—уhа татаха, гүнзэгы hубаг татахаhаа захалаад. уhалууриин-намаг хатаалгын орёо системэнүүд баригдаха. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие эндэ ашаг үрэ ехэтэйгээр, бага гаргашатайгаар эрхилхын тула мэргэжэлтэд эрдэм-шэнжэлгын хүдэлмэри бүхы талаарнь ябуулжа байнхай.

Жэшээнь, «Дальгипроводхоз» гэжэ уhалууриин барилгануудай проект зохёодог Алас-Дурнын гүрэной институт Байгал-Амарай түмэр замай захаархи газарые шанаржуулан hайжаруулха, хүдөө ажахыда хэрэглэгдэдэг болгохо зорилготой генеральна түсэб-схемэ зохёожо байна. Арбадахи табан жэлдэ нилээд ехэ мүнгэн энэ хэрэгтэ зорюулагданхай. Хизаарай мелиораторнууд бүри мүнөө жэлдэ 14 мянган гектар элдүүрнлэгдэhэн шэнэ газар ашаглахаар бэлэн болгохо юм.

— Институтнай хойто зүгэй газар таряалан эрхилэлгэдэ хабаатай ямар шухала асуудалнуудые мүнөө үедэ шиидхэжэ байнаб?

— БАМ шадархи районуудта эдеэ хоолой бааза бии болгохо зорилготой эрдэмшэнжэлгын хүдэлмэри ябуулха хамтын нэгэдхэмэл түсэб зохёогдонхой. Тэрэниие бэелүүлгэдэ манай институдhаа гадна, эрдэмтэдэй, проект зохёолгын үшөө хэдэн эмхи зургаанууд хабаадана. Ерээдүйдэ эндэхи зониие эдеэ хоолоор хангаха хэрэгые анхаралда абалсан, энэ нютагта үйлэдбэри хубаарилан хүгжөөхэ генеральна түсэб-схемэ табигдажа эхилээ.

Институдай хэдэн таhагууд хушалтагүй, хушалтатай газарта овощ, хартаабха ургуулха технологи тодорхойлхо шэнжэлгэ хэжэ байна.

Саг зуура плёнкоор хушажа, эртын хартаабха ургуулха агротехникэ тодорхойлогдоно. Тиигэжэ хойто районуудай зониие гол ургасаhаань 20—25 үдэрөөр урид шэнэ хартаабхаар хангаха арга олгогдохо юм. Ургамалнуудые шэнжэлдэг эрдэмтэд хээрын бэлшээринүүдые үндэhөөрнь hайжаруулжа, мал hүрэгүүдые тэжээлээр бүрин хангаха арга боломжонуудые элирүүлжэ захалаа.

Институдай конструкторнууд газар таряалангай, мал ажалан бүхы хүдэлмэриие хойто зүгэй байдалда тааруулан, үргэлжэдэнь оньhожоруулха орёо асуудалнуудые шиидхэжэ байна.

Нина ЛОШКАРЕВА,
АПН эн корреспондент.

Хабаровск.

ХУРАМХААНАЙ аймагай Уланхаанай совхоз адууhа малдаа элбэг хүрэхэ тэжээл жэлhээ жэлдэ яhала hайнаар бэлдэдэг юм. Луговод Цыдып Очирович Цыренов энэ талаар ехэ габьяатай гэхэдэ болоно.

Цыдып Очировичай участок Хүшэгээр гэжэ нютагта 360 гектар талмай дээрэ хабтайн нэмжынэ. Газар таряалан, сабшалан hайжаруулха хоёр hарын үедэ, мүн урда тээньшье нүхэр Цыреновэй участок дээрэ халуун ажал бурьялдаг байна. Олон жэл соо луговодоор ажаллахадаа, Ц. Цыренов гектар бүхэнhөө дундаа зэргээр 15—16 центнер үбhэ хуряадаг юм. Тиигэжэ Цыдып Очирович Цыреновой бригада түсэбтэ юhэдэхи табан жэлэйнгээ даабаринуудые амжалтатай hайнаар дүүргэhэн байна.

Ажалша бэрхэ, оролдосотой, үнэн шударгы хүдэлмэришэд Радна Бадмаевич Харинаев, Валентин Зубаевич Бубеев гэгшэд тэрэнэй бригадада ороно.

Энэ жэлдэ даажа байhан участок дээрэ саг соогоо уhалалга хэжэ, эдэнэр гектар бүриhөө 12, зарим газарта гектаран 18 центнер үбhэ хуряаха уялга абаhан.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Уланхаанай совхозой бэрхэ луговод Ц. О. Цыренов.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

АЛАС-ДУРНЫН ХИЗААРТА

СССР-эй эгээл ехэ Алас-Дурнын экономическа районда — Евроази түбиин нүгөө захада аха дүү социалис оронуудта бүтээгдэhэн продукцитай ушаржа болоно.

СЭВ-эй хараа 'путамаар экономическа харилсаа холбоое хүгжөөхэ тухай ТАСС-ай корреспондентнүүдэй мэдээсэлнүүд доро толилогдобо.

КОРАБЛЬ БҮТЭЭГШЭДЭЙ АЛТАН ГАРНУУД

«Юрий Савинов» гэжэ теплоход июниин 30-да уhанда табигдаба» гэhэн телеграмма Польшын В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ верфиин оршодог Гданьск хотоhоо Алас-Дурнын далайн пароходство ерэбэ. Энэ хадаа океан далай соогуур модо. багса зөөдэг иимэ түхэлэй арбадахи судна болоно. Алас-Дурнын морягууд эдэ суднануудые амжалтатайгаар ашаглана.

Алас-Дурнын, Примориин, Сахалинай болон Камчаткын пароходствын, бассейнэй загаhанай промышленностиин предприятинууд иимэрхүү удхатай телеграммануудые ходо абадаг болонхой. Далай дээрэ ажалладагшад Польшо, ГДР болон бусад оронуудай корабль бүтээгшэд тухай hайн үгэнүүдые хэлэдэг, тэдэнэй бүтээлэн суднануудые магтадаг. Совет морягууд корабль бүтээгшэдтэ шадалаараа туhалдаг. Экипажнууд, судна заhабарилгын предприятинуудай коллективүүд, шэнжэлэлгын институдууд корабльнуудай узелнуудай ямар байhан тухай, тэдэниие ашаглахада найдамтай, зохид тухай мэдээсэжэ байдаг. Нүхэдэйнгөө хэлэhые конструкторнууд хараадаа абадаг юм. Тиимэhээ социалис оронуудта бүтээгдэдэг суднанууд бүри hайн, найдамтай болоно.

Н. МОИСЕЕВ.

Владивосток.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ БАРИЛГА

Амар мүрэнэй эрьедэ ороной зүүн хубида шубуудай эгээл томо хото тон богонихон болзорто — хоёр жэл юhэ hарын туршада баригдажа дүүргэгдэбэ. 1978 оной июль hарада түрүүшын продукци абтаха гэжэ хараалагдаhан байгаа. Алас-Дурнын шубуунай фабрика мүнөө үдэр бүри 270 мянган үндэгэ үгэдэг болоо.

ГДР-эй хани нүхэдэй аха дүүгэй туhаламжаар иимэ амжалта туйлагдаа. «Перлеберг» фирмэ шубуудай хабсаргагдадаг 68 байра, технологическа түхеэрэлгэнүүдые болзорhоонь урид эльгээгээ. Хабсаргалгын хүдэлмэри хэхээр бүлэг мэргэжэлтэд Амар шадар ерээ. Совет инженернүүд болон хүдэлмэришэдтэй хамта немец нүхэдынь эб найрамдалай барилгада ажаллаа.

Алас-Дурнын шубуунай фабрика — СЭВ-эй оршондо ГДР-hээ Советскэ Союзай худалдан абаhан түрүүшын иимэ түхэлэй предприяти болоно.

М. ХАНУХ.

Хабаровска хизаарай, Некрасовска тосхон

РОДОПЫ СИХОТЭ АЛИНЬ ХОЁРОЙ НҮХЭСЭЛ

Музейдэ табигдаха хадын породотон, минерал болон элдэб рудатай коллекци-

СОВЕТ ДУУНАЙ ҺАЙНДЭР

(«Забайкалец» стадион дээрэһээ хэгдэһэн репортаж)

ДУУН... Ирагуу һайхан аялгатан, зүрхэ хүдэлгэмэ аянуудтай дуунда дурагүй хүниие олохонь бэрхэтэй. Тиимэл хадань манай Эхэ орон дотор дуунай һайндэрнүүд үргэнөөр үнгэргэгдэнэ. «Дуун-76» гэһэн дам нэбтэрүүлгэ телевиденеэр, радиогоор саг үргэлжэ хэгдэнэ. Һаяхан РСФСР-эй Композиторнуудай холбоонои, СССР-эй Композиторнуудай холбоонои дэргэдэхи совет хүгжэмые олоной нэбтэрүүлгын бюро-[illegible], Буряадай АССР-эй Культурын министерствын, республикын Композиторнуудай холбооной дэмжэлгээр Буряад орондомнай арбан хоногой туршада совет дуунай һайндэр эхилбэ.

«России композиторнууд — гурбан орденто Буряадай ажалшадта» гэһэн гаршаг доро энэ һайндэр эхилээ.

Энэ һайндэртэ хэд хабааба? СССР-эй арадай артист, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат, мэдээжэ композитор Дмитрий Покрасс, РСФСР-эй Композиторнуудай холбоонои правлениин секретарь, композитор Владислав Казенин, Дагестанай АССР-эй арадай артист, композитор Ширвани Чалаев, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, композитор Евгений Родыгин, бүхэсоюзна конкурсын лауреат, композитор Людмила Лядова, РСФСР-эй арадай артист, РСФСР-эй Гүрэнэй шангай лауреат, композитор Бау Ямпилов, композиторнууд Евгений Птичкин, Борис Фиготин, Александр Основиков гэгшэд хабаадана. Мүн РСФСР-эй Композиторнуудай холбооной арадай хүгжэмэй ансамблиин, Москвагай гүрэнэй филармониин, элдэб театрнуудай артистнууд дээрэ дурдагдаһан композиторнуудай зохёолнуудые гүйсэдхэнэ.

...Июлиин 10-най үдэшын саг. Улаан-Үдын авиазаводой «Забайкалец» стадион. Совет дуунай һайндэртэ хабаадагша композиторнууд, артистнууд стадионой жаб-талмайхан дээрэ гараба. Стадионой зүүн, баруун трибунануудта олоороо суглараһан хүн зон тэдэниие нэрьемэ альга ташалгаар угтаба.

Республикын культурын министр Д. З. Жалсараев «Россин композиторнууд — гурбан орденто Буряадай ажалшадта» гэһэн дуунай һайндэрые нээжэ, айлшадые амаршалгын тобшохон үгэ хэлэбэ. Тэрэнэй һүүлээр республикын Композиторнуудай холбооной правлениин түрүүлэгшэ Б. Б. Ямпилов Буряад орондо буужа ерэһэн айлшадаа хани халуунаар амаршалба. РСФСР-эй Композиторнуудай холбооной правлениин секретарь В. Казенин айлшадай зүгһөө үгэ хэлэжэ, энэ арбан хоногой туршада хаагуур ябаха тухайгаа богонихоноор хөөрэжэ үгэбэ.

Эдир үетэн — пионернүүд айлшадтаа баглаа сэсэгүүдые барюулна. Стадионой талмай дээгүүр баяраи үгэнүүд ханхинан зэдэлжэ, альга ташалган аадар бороодол адляар шааяна.

...Совет дуунай һайндэр эхилбэ даа. Совет элитэ композитор Дмитрий Покрасс Улаан-Үдэ хотын ажалшадые амаршална, өөрынгөө зохёохы ажал тухай тобшохоноор хөөрэжэ үгэнэ.

Табин зургаан жэлэй саана эдир залуухан Дмитрий Покрасс суута С. М. Буденнын морин сэрэгшэд тухай түрүүшынгээ дууе бэшэһэн юм.

— Семен Михайлович Буденный, Климент Ефремович Ворошилов хоёртой 1920 ондо уулзаад, суута морин сэрэгэй Нэгэдэхи армии тухай дуу бэшэхэ хүсэлэн тухайгаа мэдүүлээ һэм, гэжэ композитор хөөрэнэ. — Тиихэдэм Семен Михайлович намайе хүхюунээр хараад: «Энэ залуухан аад, үшөө композитор лэ» — гэжэ хэлээ һэн.

Тэрэ гэһээр табин зургаан жэл үнгэрөө. Эдэ үнгэрһэн жэлнүүдэй туршада Дмитрий Покрасс хадаа 500 гаран дуу бэшэһэн байна. Жэшээлхэдэ, «Буденнын марш», «Дан приказ ему на запад», «Гурбан танкист», «Арбан наймадахи он», «Артиллеристнүүдэй марш», «Майн Москва» гэһэн болон бусад дуунуудынь гансашье манай Эхэ орон дотор бэшэ, хилын саагуур мэдээжэ болонхой.

Мүнөө мэдээжэ композитор хэдэн дуунуудаа наадажа, өөрөө дуулажа үгэбэ. «Майн Москва» гэһэн дуугаа тэрэнэй гүйсэдхэхэдэ, стадиондо суглараһан бүхы хүн тэрэнтэй хамта дуулалсажа, арбан мянган хүнэй хоор хүнхинэсэ наярба.

...Совет дуунай һайндэр үргэлжэлһөөр. РСФСР-эй арадай артист, РСФСР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Бау Ямпиловай поэт Чимит-Рэгзэн Намжиловай үгэ дээрэ бэшэһэн «Сагаан далитай гулабхаа» гэжэ дууе Буряадай АССР-эй габьяата артист Владимир Шагжиевай һүртэй дорюунаар гүйсэдхэхэдэ, шагнагшад баяртангаар угтажа, нэрьемэ альга ташалгаа тэрээндэ зорюулна.

РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, Ураалай мэдээжэ композитор Евгений Родыгин тухай диктор соносхоно.

Евгений Родыгин түрэл нютаг Ураалаа магтан дуулаһан нилээд олон зохёол бэшэнхэй юм. М. П. Пятницкиин нэрэмжэтэ гүрэнэй ородой арадай хоорои артистка Валентина Собанцева. Москва хотын артистка Надежда Кычева хоер Евгений Родыгинай бэшэһэн «Шэнэ боро газар хахалагшадай дуун», «Рябинушка» гэһэн дуунуудые уянгатай гоёор гүйсэдхэбэ. Композитор Е. Родыгин өөрөө эдэ дуунуудаа баян дээрэ наадажа үгэнэ.

Дагестанай АССР-эй арадай артист, композитор Ширвани Чалаевай дуунуудые үргэн уужам Совет ороной хүн зон мэдэхэ болонхой. Энэ нүхэрнай Дагестанай арадай поэт Расул Гамзатовай үгэнүүд дээрэ нилээд олон дуу бэшэһэн юм.

Ширвани Чалаевай бэшэһэн «Сэсэгүүд», «Ой, минии түрэл Русь», «Хадын эрэшүүл» гэһэн дуунууд стадион дээгүүр ханхинан зэдэлбэ. Ленинград хотын оперын бага театрай артистка Нина Григоренко тэдэ дуунуудые гүйсэдхөө.

...Хэнэйшье мэдэһээр, дуун гээшые поэт композитор хоёр суг хүдэлжэ бүтээдэг ха юм. Тиимэһээ дуунай бүтэхэ, бүрилдэхэ хуби заяанда поэдэй үгэнүүд ехэ үүргэ дүүргэдэг. Манай Эхэ орон дотор мэдээжэ болоһон дуунуудай текстын автор, поэт Феликс Лаубе гаража, хүн зониие амаршална. Табадахи океанай эзэд — лётчигууд, басагад тухай бэшэһэн шүлэгүүдээ уншажа, стадиондо суглараһадые баясуулба.

Композитор Владислав Казенин жабдан-сценэ дээрэ гарана. Буряадай арадай поэт Дамба Жалсараевай үгэ дээрэ бэшэгдэһэн «Манай Байгал» гэһэн дуунь Немирович-Данченкын нэрэмжэтэ театрай артистка Карина Моргунова дуулаа.

Мүн энэ композиторай бэшэһэн «Рай в шалаше» гэһэн опереттэһээ хэдэн хэһэгүүд гүйсэдхэгдэбэ. Москвагай бүхэсоюзна радиогой дуушан Людмила Белобрагина. Москвагай мюзик-холлой артист Заур Тутов гэгшэд эдэ хэһэгүүдые гүйсэдхэбэ.

Дуунай һайндэр түлэг дундаа. РСФСР-эй габьяата артистка Чимита Шанюшкинагай ирагуу гоёор дуулаһанай һүүлээр «Байгал» ансамблиин хүбүүд, басагад уран хатараа эндэ суглараһан хүн зондо харуулба.

Энэ коллектив гансашье Байгал далай шадараа мэдээжэ болоо бэшэ, орон дотороо суурхаһан байна. Мүнөө энэ ансамбль августын 5-да Чехословаки орон ошохоор мордохонь.

Композитор Иван Дзержинский тухай дуулаагүй хүн хомор ёһотой. Тэрэнэй бэшэһэн «Номгон Дон», «Шэнэ газар хахалагдаа», «Хүнэй хуби заяан» гэһэн оперонууд олондо мэдээжэ. Иван Иванович Дзержинский манай Буряад орондо түрүүшынхеэ ерээ.

Альга ташалган һээрнэ. РСФСР-эй габьяата артист, Ленинградай Кировэй нэрэмжэтэ оперо болон балетэй театрай артист Евгений Бойцов гэгшэ композиторай бэшэһэн хэдэн дууе хүнхинэсэ гүйсэдхэбэ.

Дуун... Ирагуу һайхан дуун газар дайдын хилые, гүрэнүүдэй хилэнүүдые дабан ниидэдэг. Москвагай гүрэнэй филармониин артист Виталий Обухов композитор Александр Основиковой «Москвагай коммунистнууд», Байгал-Амарай түмэр зам баригшадта зорюулһан «Би зам харгыдаш дуу бэлэглэхэб» гэһэн дуунуудые дуулажа, жабхаланта үесын амисхаал асарна. Виталий Обухов Москвагай дуушан Альбина Каракаптантай суг «Энеэбхилэлээ бү гамнагты» гэһэн дүү гүйсэдхөө.

РСФСР-эй Композиторнуудай холбооной арадай хүгжэмэй ансамблиин һураг суу орон доторнай таража эхилэнхэй. Ансамблиин дуушад ород арадай дуунуудые гүйсэдхэдэг. Тэдэнэр бүхэсоюзна телевиденеэр хэгдэдэг дамжуулгануудта ходо хабаадалсадаг.

Ансамблиин артистнууд «Загорелась во поле калина», «Частушканууд», «Үбэл да, үбэл», «Хүхюун хатар», «Бурлагуудай аянаи дуун» гэһэн арадай зохёолнуудые уран гоёор гүйсэдхөө.

Буряадай композитор Сергей Манжигеев пианино дээрэ наадажа, Буряадай АССР-эй габьяата артист Гуржап Эрдынеев тэрэнэй зохёоһон «Шамхандаа». «Дэлхэй минии альган дээр» гэһэн дуунуудые хангюурдаа.

Удаань композитор Борис Фиготиной лётчигуудта, БАМ-ай барилгашадта зорюулагдаһан дуунууд ханхинана.

Композитор Евгений Птичкин нилээд олон кинофильмдэ дуунуудые бэшэһэн байна. «Любовь земная» гэжэ кинофильмһээ «Сладка ягода» гэһэн дуунь Москвагай гүрэнэй филармониин артистка Нина Охлопкова, уласхоорондын дуунай конкурсын лауреат Сергей Яковенко «Я, Шаповалов» гэһэн фильмһээ дуунь дуулажа, олоной магтаалда хүртөө. «Минии гудамжа» гэһэн фильмһээ «Басагад, гоё хүбүүдтэ юундэ дурланат?» гэһэн дуунь ханхинаса татаа.

Композитор Людмила Лядовагай гаража ерэхэдэ, хүн зон нэрьемэ альга ташалгаар, баяртайгаар угтаба. Өөрөө композитор дуунуудайнгаа аялга пианино дээрэ наадажа, Москонцертын артистнууд Владимир Александров, Инна Батасова, Валентина Ульянова гэгшэд тэрэнэй дуунуудые гүйсэдхөө.

«Забайкалец» стадион дээрэ болоһон дуунай һайндэр дүүрэжэ, Улаан-Үдын авиазаводой түлөөлэгшэд холоһоо ерэһэн айлшадтаа халуун баясхалан хүргэбэ:

— Уран гоё дуунуудаа ханхинуулжал ябыт! Һайн даа, хүндэтэ нүхэд!

* * *

БУРЯАД орондомнай ерэһэн композиторнууд, артистнууд июлиин 11-нэй үдэр Гусиноозерск хото ошожо концерт табяа. Июлиин 12-ой үдэр Мухар-Шэбэрэй аймагай ажалшадта тэдэнэр айлшалаа. Мүн июлиин 13-най үдэр айлшаднай Загарайн аймагай хүн зондо уран бэлигээ харуулаа. Иигээд эдэнэрнай хэдэн бүлэг боложо хубаараад, республикын аймагуудаар ябахань. Байгал-Амарай түмэр замай барилгашадта зариманиинь ошохо.

Иигэжэ совет дуунай һайндэр республика соогуурнай һүр жабхалантайгаар үнгэржэ байна.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. СССР-эй арадай артист, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Дмитрий Яковлевич Покрассай дуунууд стадион дээгүүр ханхинан зэдэлбэ. Гансашье манай орондо бэшэ, бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ болоһон дуунуудаа композитор өөрөө дуулажа үгөө. «Гурбан танкист» гэһэн дуугаа композиторай дуулажа байхые зураг дээрэ харанат. 2. Хатар ба дуунай «Байгал» ансамблиин хүбүүд, басагадай гаража ерэхэдэ, хүн зон тэдэниие нэрьемэ альга ташалгаар угтаа. 3. Уласхоорондын конкурсын лауреат, мэдээжэ композитор Людмила Лядова өөрынгөө дуунуудые пианино дээрэ наадажа үгөө. Илангаяа «Барабан», «Хүүшан марш» гэһэн дуунуудай зэдэлхэдэ, стадиондо суглараһан хүн зон хойноһоонь дахалсан дуулаа. 4. РСФСР-эй габьяата артистка Чимита Шанюшкинагай ирагуу һайхан хоолойн аялга ханхинан зэдэлбэ. Тэрэнэй гүйсэдхэһэн дуунай дүүрэхэлээр альга ташалган нээрнэ. 5. Москонцертын артистка Валентина Ульянова композитор Людмила Лядовагай хэдэн дуунуудые гүйсэдхөө.

В. КОЛОСОВОЙ, Б. ГАДЬЯНОВАЙ фотонууд.

ҮНГЭРЬЭН САГАЙ ҮЗЭЛЬӨӨ ЗАЛУУШУУЛЫЕ АРШАЛХА

(АТЕИСТЫН БОДОМЖОНУУД)

КПСС-эй Программа дотор совет хүнүүд ба тэрэ тоодо манай үхибүүд научна үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлэгдэхэ ёһотой гэжэ бэшээтэй.

Шажан мүргэл үни заяанда бии болоод, зарим хүн зоной зүрхэ сэдьхэл мүнөө хүрэтэр эзэлһээр, нэгэ үеһөө нүгөө үе дамжа дамжа һаар мүнөө саг хүрэтэр ерээ. Үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэ бүхэн залуу үетэнэй оюун бодолые шажан мүргэлэй номнолһоо аршалха, тэрээндэ эсэргүү ажал ябуулха зэргэтэй.

Хурамхаанай аймагай һургуулинуудта атеис хүмүүжүүлгын ямараар эрхилэгдэжэ байһан тухай хэдэн үгэ хэлэлтэй. Тиин энэ талаар зохихо хүдэлмэриин ябуулагдажа байһаниинь ойлгосотой. Теэд энэ хүдэлмэри саган эрилтэдэ хүрэнэгүй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Бидэнэр олон жэлдэ шэн жэлжэ үзэһэн, һурагшадай дунда, жэшээнь, Барханай, мүн ондоошье һургуулинуудай һурагшадаи дунда анкетэнүүдые тараагаадшье, хөөрэлдөөдшье үзэһэн байгаабди. Зарим һурагшад хоёрой хоорондо (һүзэглэхэ, һүзэглэхэгүй) маргадаг гэжэ эдэ шэн жэлэлгэнүүд харуулаа. Үнгэрхэдөө һурагшадаи зариманиинь мүргэлэй ёһололнуудые үнгэргэлгэдэ хабаадалсадаг байна гэжэ элирээ. Зарим багшанар ба хүмүүжүүлэгшэдэй зүгһөө шажан мүргэлдэ хамаагүйгөөр хандаха, атеизмын хүдэлмэриһөө бэеэ абаад ябаха ушар үзэгдэнэ. Эгээл иимэһээ атеизмын темээр лекци, элидхэл хэгдэнэгүй, атеизмын булан гү, али кабинет үгы, тусхай үдэшэнүүдшье үнгэргэгдэдэггүй байна. Урок бүхэн атеизмын гүн гүнзэгы үзэлөөр нэбтэрэн хэн боложо шаданагүй. Аймагай бүхы шахуу һургуулида, колхозууд болон совхозуудта, томо предприятинуудта атеизмын прочаганадаар соведүүд байгуулагдаагүй, шэнэ ёһо заншалнуудые нэбтэрүүлхэ хүдэлмэри ябуулагданагүй.

Зарим нютагуудта атеистическэ хүдэлмэри ябуулагдаашье һаа, ламын шажан тухайда дан юрэнхы юр һайса хэлээд лэ бөөгэй шажан, ислам болоод мухар һүзэг (амигүй юумэндэ шүтэлгэн) элишэлхэ хүдэлмэри мууса ябуулагдана гэжэ һанагдана. Тиин гэһээ Хурамхаанда бөөгэй шажан, үнгэрһэн саган үлэгдэл — мухар һүзэгтэ шүтэдэг зонуудһаа гадна, бөө, үзэлшэд болоод замбуураашад бии юм.

Арадай гэгээрэлэй зургаанууд, зарим һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд атеис хүмүүжүүлгэдэ анхаралаа ехээр табинагүй, ургажа ябаа үетэниие коммунис үзэлөөр хүмүүжүүлгын нэгэ шухала арга нүхэсэлые хүсэд хэрэглэнэгүй. Хүдөөгэй зарим һургуулинуудта атеистическэ хүмүүжүүлгын муугаар табигдаһые эдэ баримтанууд гэршэлжэ байна.

Атеис хүмүүжүүлгэ зүбөөр, ашаг үрэтэйгөөр ябуулхын тулада научна атеизмын үндэһэн хуулинуудые мэдэхэ хэрэгтэй. Хүн зон юундэ мүнөө хүрэтэр бурханда һүзэглэнэб гэһэн асуудал гараха ёһоороол гарана.

Бурханда шүтэлгэ ехэ орёо социальна үзэгдэл мүн. Хүн минии байжа байтараа шажан мүргэлдэ һүзэгтэй болошодоггүй. Хүнэй бурханда һүзэглэхэ ябадал олон ушар шалтагаанһаа болодог байна.

Олоной сэдьхэл бодолдо ган гасуур, үер гэхэ мэтэ байгаалиин үзэгдэлнүүд һүзэг түрүүлдэг байха юм. Галай, уһанай аюулай үедэ обоогой тахигдахые, мүргэлэй хэгдэхые тус статьягай автор хэдэн дахин харааһан байна. Жэшээнь, 1970 ондо Хурамхаанай зарим нюгагуудта үерэй ба түймэрэй болоходо шажан мүргэлэй ёһололнууд үнгэргэгдөө һэн.

Зарим зоной шүтэхэ ябадалда байгаали нүлөө үзүүлдэг гэжэ ажаглагданхай. Орьёл торьёл хада хабсагайнууд, дабаан хүтэлнүүд, халуун уһатай аршаанууд, гол мүрэнүүд, далай — эдэ мэтэнүүд хүнэй, илангаяа һүзэгшэдэй сэдьхэл бодол хүдэлгэдэг байна. Эгээл иимэһээ тахигдадаг газарнууд — обоо, мунхан, дабаануудай табиса гэхэ мэтэнүүд олон байдаг шуу. Энэл ушарһаа Баргажан голой бэлшээр руу иимэ газар олон бэшэ гү гээд һанахаар. Һүзэгшэдшье энээниие гэршэлдэг байна даа.

Хүн зоной бодого ажабайдал бурханда һүзэгтэнэй бии байһан шалтагаануудай нэгэн ха. Эрдэм һургуули багатай, тосхон һууриһаа холо ажаһуудаг бүлэнүүдтэ шажанда мүргэхэ ябадал, мухар һүзэгтэнэй үлэгдэлнүүд үзэгдэдэг байна. Эгээл иимэ газарта мэхэшэд бөө, мэдэлшэд шэбээлдэг ха юм. Иимэ бурханда һүзэгтэй гэртэхинтэй айлнуудай үхибүүд һургуулиһаа сүлөө сагтаа шажанай ёһололнуудые дүүргэхыень харадаг, байлсадаг байна бшуу. Зарим ушарта һүзэгтэй саршагтай айлнууд үхибүүдээ тахил, мүргэлдэ хабаадуулалсахые баадхадаг юм. Жэшээлхэдэ, хэнтнай шажан мүргэлэй ёһололнуудые сахиха хэрэг хараа һэм бэ гэхэдэ, табадахи классай 32 үхибүүдһээ 17 ниинь гараа үргэһэн байна. Эдээнэй олонхиинь иимэ холын айлнуудай үхибүүд байба. Гэхэтэй хамта, зарим гэр бүлэдэ мүргэлэй ёһололнууд лама, бөөгэй хабаадалсалгагүйгөөр үнгэргэгдэнэ. Юуб гэхэдэ, шажанда һүзэгтэйшүүл бурхануудай дүрсэнүүдтэй, мүн мүргэлэй шилолой зүйлнүүдтэй байдаг.

Шажан мүргэлэй ёһололой зүйлнүүд, бурханай номууд, аха хүнэй бурхан тухай домогуудые багашуулда хөөрэхэ гэхэ мэтэнүүд багашуул болон һургуулиин үхибүүдтэ муугаар нүлөөлдэг байна. Иимэ болоһонһоо хойшо шажанда шүтэхэ һүзэглэхэ ябадал түрүүлдэг газар — гэр бүлэ болоно.

Колхознигууд болон совхозой ажалшадай хубиин ажахы мүн лэ һүзэгшэдэй бии болохо шалтагаануудай нэгэн болоно. Үхэр малайнгаа һайн байхын тулада зариман үргэл мүргэл хэдэг байна бшуу. Империализмын зүгһөө сэрэгэй аюул хадаа мүн лэ һүзэгэй түрэхэ нэгэ шалтагаан гэжэ тоолохо хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, бүу зэбсэг түхеэрэлгэдэ мүнгэн зөөри ехээр гаргашалагдаад, обществые экономикын, социальна талаар хүгжөөхэ ябадал хойшо татагдана бшуу.

Шажанда шүтэхэ ябадалай муу байһаниинь 5 гэдэндэ элитэ. Тэрээнһээ гадна шажан мүргэлэй зарим үлэгдэлнүүд национализмын үлэгдэлтэй, буржуазна дэлхэйн нүлөөнтэй нэгэдэдэг муутай. Жэшээнь, сэр-кэм үргэхэ, гал тахиха гэхэ мэтэнүүд ёһо заншал гэжэ тоологдодог.

Һүзэгтэнэй сэдьхэл, бодолдо нүлөөлхөөр суртал хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулагданагүй хүн зоной дунда эрхилэгдэдэг политическэ хүдэлмэри мүн лэ дутагдалнуудтай байна. Эдэ бүгэдэн хадаа шажанай үлэгдэлнүүдые заиһуулха хэрэгтэ ехэ туһа боложо шаданагүй. Зарим ушарта шажанай хархис удха дэлгэлжэ хүн зондо ойлгуулхын орондо зарим һүзэгтэнтэй тэмсэхэ ябадал тохёолдодог байна. Атеизмын хүдэлмэри иимэ аргаар ябуулһанаи хэрэггүй ха юм.

Ажалшадай эрилтэнүүдтэ албан хойрогоор, анхаралгүйгөөр хандахада, хүн зон лама, мэдэлшэ гэхэ мэтын мэхэшэдтэ хандадаг байна. Жэшээнь, үбгэнгүй нэгэ эхэ эхэнэр мүнгэ зөөридэ хэрэгтэй болобо ха. Теэд тэрээндэ хайша хэрэгээр хандаһанай гэмээр тиимэ туһаламжа абаагүй. Ядахадаа тэрэ эхэнэр ламада хандаһан байна. Ажабайдалда иимэ жэшээнүүд үшөөл дайралдаһаар.

Суртал хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин бүхы зэбсэгүүдые һургуулида хэрэглэжэ, шажан мүргэл хадаа хүниие мүлжэдэг байгуулалтатай гүрэнэй үлэгдэл байһан, тэрэ хадаа манай орондо социальна үндэһэ дуурибгүй болоо гэжэ баримталан ойлгуулха хэрэгтэй. Ямаршье шажан мүргэл гээшэ эрдэм, наукын ба ниитэ дэбжэлтын дайсан мүн гэжэ тайлбарилха шухала. Манай гүрэндэ шажан шүтэлгын эрхэ сүлөө тухай хуули бии юм гэжэ үхибүүдтэ хэлээд, шажанай хархис удхые ойлгуулха ёһотой.

Атеизмын үзэлөөр хүмүүжүүлгэ хадаа коммунис хүмүүжүүлгын таһаршагүй нэгэ хуби гэжэ багшанар мартаха ёһогүй. Һурагшадай дунда политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулха шухала.

Һургуулида атеизмын үзэлөөр хүмүүжүүлгые саг зуура үнгэргэхэ бэшэ, харин предмет бүхэнэй арга боломжонуудһаа дулдыдан, хэшээл бүхэн шажанда эсэргүүгээр эмхидхэгдэхэ ёһотой.

Шажанда шүтэхэ ябадалай хүнэй ухаан бодолдо үлэдэг шалтагаануудые элирүүлжэ, үзэл бодолой энэ шухала хүдэлмэриие хурсаар, добтолхы шэнжэтэйгээр ябуулха шухала.

Атеизмын хүдэлмэри ябуулхадаа, хоёр ондоо үзэл бодолой хоорондохи тэмсэлэй буураха гү, али энэ талаар харилсаха ябадал гэжэ оргтолон байхагүй гэһэн нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые ходо һанажа ябаха ёһотой. Политическэ талаһаа тон һэргэг байха, үнэншэмэ добтолхы шэнжэтэй пропаганда ябуулха. Үзэл бодолой талаар дайсанай һүйдхэлтэ ябадалда эрид шууд харюу үгэхэ хэрэгтэй.

Г. ДАМБАЕВ,
«Знание» бүлгэмэй гэшүүн.

ТҮРЭЛ НЮТАГТАА ХҮДЭЛНЭ

МУХАР ШЭБЭР. Сүүлгын дунда һургуули дүүргэһэн залуушуулһаа жэл бүри олон хүбүүд, басагад нютагтаа үлэжэ, хүдөө ажахын үйлэдбэридэ хүдэлдэг юм. Нёдондо 10-дахи класс дүүргэгшэдһээ 24 залуушуул совхоздоо үлөө һэн. Эдэнэр мүнөө һайн хүдэлжэ байна.

Мүнөө жэлдэ Сүүлгын дунда һургуулиие 74 хүбүүд, басагад дүүргэжэ гараа. Эдээнэй 13-ниинь совхоздоо үлэжэ хүдэлхэ болоо. А. Ракшаев, Ж-Д. Ендонов, Ц-Д. Бамбалаев болон бусад хүбүүд бултадаа механизаторай мэргэжэлтэи болонхойнууд.

Дунда һургуули дүүргээд, нютагтаа үлэжэ хүдэлхэ болоһон залуушуулда совхозой дирекци зохисотой эрхэ байдал байгуулдаг юм. Жэшээнь, хүн бүхэндэ 100 түхэриг мүнгэ, 2 центнер таряа үгэдэг, шэнэ трактор даалгадаг байна. Хажуудань аха хүн туһалалсадаг юм.

Энэ жэлдэ Никольскын дунда һургуулиие 40 гаран хүбүүд, басагад дүүргээ. Эдээнэй 10-ниинь колхоздоо үлэжэ хүдэлхэ болобо. В. Варфоломеев, А. Калашников болон бусад хүбүүд механизаторай мэргэжэлтэи. Тиихэдэ Е. Гордеева, С. Брылева болон бусад басагад һаалишанаар ажаллаха, нүгөөдүүлынь Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой галуунай комплексдо оператораар хүдэлхэ болонхой.

Б. ЖАМБАЛОВ.

нууд полиметаллическа комбинадаи оршодог Дальнегорское Чехословаки, ГДР руу эльгээгдэбэ. Кальцидай друзууд, хадын хрусталь, хальпирит болон галенидүүд хилын саана харуулагдаха юм.

СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай хоорондо эрдэмэй харилсаа холбоон хүгжэнэ. СССР-эй Науканuудай академиин Алас-Дурнын научна түбэй геологическа институдай хүдэлмэрилэгшэд энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Эрдэмтэд бэе бэедээ аялшалалсана. Ашагта малтамалнуудай уурхайе, байгаалиин баялигуудай хэбтэшые шэнжэлэн үзэхэ талаар хамтын хүдэлмэри Болгариин Родопы хаданууд дээр үнгэргэгдэһэн байна. Тон сохид гэрэ дүн олдоһон байна. Алас-Дурнын эрдэмтэдэй харилсаа холбоо байгуулһан Софи хотын университедтэ мэргэжэлтэдэй хэблэмэл шэнэ хүдэлмэринүүдтэй бандерольнууд Владивостогһоо ерэжэл байдаг.

М. РЫБАКОВ

Чайка.
Приморийн хизаар.

«АМУРЛИТМАШАЙ» ШЭНЭ АДРЕСУУД

Предприятиин продукциин эльгээдэг дэлхэйн гушан гүрэнэй нэрэнүүд «Амурлитмашай» заводоуправлениин байшангай нюур талада бэшээтэй байдаг. «Амурлитмашай» хилын саана худалдагдадаг продукциин хахадһаа ехэнь экономическа харилсан туһалалсалгын Совет орнодог оронуудта эльгээгдэдэг. Түсэбтэ энэ табан жэлэй туршада хилын саана худалдагдадаг продукци нэгэ хахад дахин ургаха. Орон дотор шудхалгын гурбадахи машина бүхэниие бүтээн гаргадаг энэ предприяти хурдан түргэнөөр хүгжэн ургана. Хилын саанахи нүхэднай энээндэ ехэ туһа хүргэнэ.

«Амурлитмашай» машина болон оньһон түхеэрэлгэнүүдэй ехэнхи хубиие СЭВ-эй оронуудай предприятинууд бүтээн гаргаа. ГДР ба Чехословакиһаа эльгээгдэһэн металл отолдог станогууд поточно лининүүдтэ хэрэглэгдэнэ. Румыниһаа, Болгариһаа электро түхеэрэлгэнүүд асарагданхай. Аха дүү социалис оронуудһаа эльгээгдэһэн реле, электродвигательнүүд сэбэрлэлгын шэнэ машинануудта тодхогдонхой.

Л. КУШНАРЕНКО.
Комсомольск-на-Амуре.

САГ СООГОО, ҺАЙН ШАНАРТАЙГААР

Социалис оронуудай час болон прибор бүтээлгын промышленностьда хэрэглэгдэхэ зүйлнүүдые Владивостогой инструментальна завод эльгээбэ. «Союзстанкимпорт» нэгэдэлэн оршомдо энэ продукци СЭВ-эй гэшүүн-оронуудта эльгээгдэхэ.

Захилнуудые хараалагдаһан болзортонь, һайн шанартайгаар дүүргэхэ гээшэ предприятиин коллективэй гол зорилго болоно. Тиимэһээ заводой байгуулагдаһан сагһаа хойшо энэ коллективтэ нэгэншье гомдол ороогүй. Металл отолдог хэрэгсэл һайн шанартан буладаа хэгдэдэг. Зэмсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээлгэ жэлһээ жэлдэ дээшэлнэ.

А. ЖЕЛТИКОВ
Владивосток.

АХА ДҮҮ ЕҺОНОИ ХАРИЛСАА ХОЛБООНОЙ ШЭНЖЭ

Югославиин «Ромбус» теплоход Сахалинай «Поронайск» гэжэ портһоо гаража ошобо. Польшын гүрэнэй «Пагед» гэжэ предприятида хэрэглэгдэхэ дүрбэ мянга гаран тонно целлюлозо тэрэнэй трюмүүд соонь ашагданхай. Олтирогой областиин целлюлозо-саарһанай продукци ГДР, Куба болон КНДР-тэ эльгээгдэнэ. Энэ жэлдэ эдэ гүрэнүүдтэ продукци бүри ехээр эльгээгдэхэ юм.

Элдэб янзын техникэ, консервэ, бусад продукци Аха дүү оронуудһаа Сахалин асарагдана. Олтирогой харгынууд дээрэ «Татра» гэжэ тэмдэгтэй хүсэтэ машинануудые хаража болоно. Портнуудтань «Шкода» гэжэ кранууд, совхозуудтань — хартаабха хуряадаг комбайнууд. ГДР-тэ бүтээгдэһэн суднануудые заһабарилха тамардаг мастерскойнууд загаһашадта ушарна.

— Барилгын үргэн дэлисэ, холын Сахалинай үйлэдбэриин хүсэнүүдэй амжалтатай хүгжэлтэ бидэниие баярлуулна, — гэжэ Чехословакиин «Тесла» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй инженер Карел Прохазка хөөрэнэ. — Социалис хани барисаанай оронуудай энэ хүгжэлтэдэ оруулһан хубитын оруулагдаһан ушар бидэниие бүри шье баярлуулна.

Л. ЛИСОВСКИИ
Южно-Сахалинск

«СИБИРЯГУУД» БОЛГАРИДА ХҮДЭЛНЭ

Биробиджанай «Дальсельмаш» заводһоо барайгар хуряадаг «Сибиряк» гэһэн комбайнуудтай эшелон Болгари эльгээгдэбэ. Аха дүү республикада барайгар хуряалгын хаһын эхилхэдэ, энэ комбайнууд тэндэ хүрөөд байха юм. Энэ состав Алас-Дурнын предприятида электрокар, ашаа тээдэг түхеэрэлгэнүүдые ашаһан нүгөө составтан аян замдаа заал һаа ушарһан байха. Энэнь «Дальсельмаш» заводто мүн хаһа саг соогоо ерэхэ байна.

Алас-Дурнын комбайн бүтээгшэд арбаад жэлэй туршада болгар нүхэдтэйгөө хоёр талын ашаг үрэтэй харилсаа холбоо байгууланахай. Түрүүшээр олон машинанууд эльгээгдэдэг байгаа: юуб гэхэдэ, Биробиджанда бүтээгдэһэн самоходно комбайнууд аха дүү орсной тарьялан дээрэ бэеэ харуулха ёһотой байгаа. Харгыгүй, ялхи газарта, намаг соогуур ябаха шадалтаи «Сибиряк» зохёон бүтээгшэдэйнгээ найдал харюулба. Уласхоорондын выставкэнүүдэй хоёр дипломдо энэ машинанууд дэмы хүртөөгүй ёһотой. Болгариин хамтын ажахынуудта мүнөө 400 иимэ комбайн хүдэлнэ. Алас-дурнынхид НРБ-һээ ерэһэн машинануудые үндэрөөр сэгнэнэ: заводто ашаа тээхэ, буулгаха ажалай хахадыень эдэ машинанууд бүтээнэ.

Биробиджанай предприятиин тэмдэгтэй комбайнууд СЭВ-эй бүхы шахуу оронуудта мүнөө амжалтатайгаар хүдэлжэ байдаг. Эдэ машинанууд ГДР, Чехословаки, Румыни болон бусад оронуудһаа асарагдаһан станогуудай туһаламжаар бүтээгдэдэг байна.

В. ВАСИЛЬЕВ
Биробиджан

БААТАРШАЛГЫН МҮРӨӨР

Дайнай галта жэлнүүд түүхын хуудаhанда ороод, бидэнhээ хэдышье холодооhоо, совет арадаймнай баатаршалга хэтын хэтэдэ мартагдахагүй. Энэншье зүйтэй. Юуб гэхэдэ, манай баатар арад Эхэ ороноо, социалис байгуулалтаяа дайсанhаа эрэлхэг зоримгойгоор хамгаалжа, арьяатан дайсаниие бута hамна сохихоhоо гадна, Европын арадуудые фашизмын хара муухаи hабарhаа сүлөөлэлсөө ха юм. Иимэ баатаршалгые ямаршье арад мартахагүй.

Убгэ эсэгэнэрэйнгээ, ахамад нүхэдэйнгөө баатаршалгаар үнэн сэдьхэлhээ омогорхожо, тэдэнэр шэнги Эхэ орондоо инаг дуратай байхаяа оролдонобди. Һургуули бүхэндэ орожо хараа болбол, үхибүүд дайнай баатарнуудай түүхэ намтараар hонирхожо, шудалжа байдаг. Жэшээнь, Улаан-Үдын 52-дохи hургуулине абаад үзэе. Коммунис партиин, совет арадай революционно, дайшалхы болон ажалай hайхан заншалнуудые тон шадамараар хэрэглэжэ, хүбүүд, басагадые Эхэ орондоо хэлбэришэгүй дуратай байхаар хүмүүжүүлнэ. Нэгэ үгөөр, «Баатаршуудhаа жэшээ абаха» гэжэ урятаhаар сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгын асуудал шиидхэгдэнэ.

Элитэ хүнүүдэй, алдарта генерал болон адмиралнуудай, баатаршалга гаргаhан юрын сэрэгшэдэй намтартай үхибүүд танилсаhан байха юм. Пионерэй сборто комсомолой суглаанда дайнай, ажалай ветерануудые ерэжэ, hонирхолтой хөөрөө...

Ахамад нүхэдэйнгөө баатаршалгын үшөө элирүүлэгдээгүй үйлэ ушарнуудые баталан тодоруулха штаб эмхидхэгдэнхэй. Уhан сэрэгэй флодой адмирал, СССР-эй наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент Иван Степанович Исаков бэшэг фото-зураг эльгээжэ, үхибүүдэй ехэл hайн, хэрэггэй юумэ хэжэ байhые халуунаар hайшаагаад, ажалыень амжалта хүсөө бэлэй. Тэрэшэлэн Советскэ Союзай маршалнууд Г. К. Жуков, К. С. Москаленко, Г. А. Чуйков, Н. И. Крылов гэгшэд үхибүүдэй бэшэгүүдтэ харюусажа, эдэбхи үүсхэлыень дэмжэhэн байна. Тиигэжэ зургаан зуу шахуу бэшэгүүдые фото-зурагуудые абажа, hургуулидаа музей эмхидхэхэ аргатай болоо hэн. Удааншье болоогүй, 1967 оной февралиин 23-да тус hургуулида музей нээгдэбэ. Үхибүүдэй баярлаhаншье гээшэ аргагүй. Буряадай алдарта хүбүүд тухай гэхэ гү, али Советскэ Союзай Геройнууд тухай баян материал суглуулжа шадаа.

Жэшээнь, «Дайшалхы алдар соло» гэжэ музей соонь В. Б. Борсоевой дайшалхы замые харуулhан зургаан стенд бии. Арбан хоер эдиршүүл баатар хүбүүнэй түрэhэн нютаг ошоhон байна. В. Б. Борсоевой үетэн нүхэдтэй, түрэл түтимүүдтэйнь уулзажа, хөөрэлдэhэн юм. Һүүлээрнь Усть-Орда тосхон ерэжэ Борсоевой нэрэмжэтэ дундa hургуулида ороhон, үхибүүдтэй халуунаар хөөрэлдэhэн шуу.

Арбадахи класс дүүргээд, сэрэгэй албанда ошохынгоо урда тээ хүбүүд музейдээ орожо, ахамад нүхэдэйнгөө hайн hайхан заншалнуудта үнэн сэхэ байхаар тангарагаа үгэдэг заншалтай. Дэмы тангарагүй. Үнэхөөрөөшье эрхим hайнаар алба хээ, хэнэшье. Жэшээнь, Николай Павлов, Вячеслав Бобе́ль, Николай Карбушев, Владимир Чумаков, Владимир Копылов, Александр Степанов болон олон бусад хүбүүд шууд сэхээр алба хэhэн шуу. Һургуулидань командирнуудhаань баяр баясхалан ерэhэн, ерэжэшье байдаг.

Долоон жэлэй саана үхибүүд Львов хото ошоо hэн. Советскэ Союзай Герой В. Б. Борсоев Алдар солын добо дээрэ хүдөөлэгдэhэн юм. Хүүрэнинь хажууда Львов хотын 64-дэхи hургуулиин hурагшадтай хамта митинг хэhэн, мүн алдарта хүбүүнэй басагантай, ахатай, hамгантай уулзажа хөөрэлдэhэн байна. Нэгэ үнөөр тэдэнэр Львов хотоhоо hонирхолтой материалнуудые асаржа, музейгээ бүришье гоёор шэмэглээ.

1971 ондо үхибүүд Курск хото ошожо, В. Б. Борсоевой командалhан 32-дохи бригадын дайшалхы намтартай танилсаа. Һонирхолтойнь гэхэдэ, тэдэнэр Курск хотоhоо Белгород ошожо, танкай шанга байлдаанай болоhон газарнуудые харапал байна. Гвардиин полковник В. Б. Борсоевтой суг дайлалдаhан тухандаа В. Д. Пузиков үхибүүдтэ хөөрэжэ үгөө.

1973 оной октябриин 26-да Коммунис партиин, Совет арадай алдар габьяае хүл зоной дунда нэбтэрүүлэн ойлгуулhанайнгаа түлөө 52-дохи hургуули дипломоор шагнагдаа бэлэй. Энэ дипломдо Бүхэсоюзна аяншалгын Түбэй штабай түрүүлэгшэ Советскэ Союзай Маршал И. Х. Баграмян гараа табиhан байгаа.

ВЛКСМ-эй XVII съездын нээгдэхэ үдэр hургуулида Н. Д. Зугсеев, Н. Б. Борсоев гэгшэд ерэжэ, hонирхолтой хөөрэлдөө хэhэн юм. Гвардиин полковнигой дүү Илья Бузинаевич Львов хотоhоо тон hонирхолтой материалнуудые асаржа, hургуулиин музейдэ бэлэглээ бэлэй. Эдиршүүлэй штабай ажал хэрэг тухай энээхэн статья соо дууhынь хэлэжэ болохогүй. Үнэхөөрөөшье ехэ юумэ тэдэнэр хэнэ. Агууехэ Илалтын гушан жэлэй алдарта ойдо зорюулагдаhан мүрысөөндэ тус музей эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, район болон город дотороо нэгэдэхи hуури эзэлээ hэн. Декабристнуудай восстаниин 150 жэлэй алдарта ой тэмдэглэхэ үеэр музейдэ шэнэ тапалга нээгдээ. Декабристнудай ажал ябуулгые эли тодоор харуулhан долоон стенд шэмэглэгдэн зохёогдоо бэлэй. 8—10-дахи классуудай hурагшад ээлжээгээр эндээ дежурилжа, экскурсоводой уялга дүүргэнэ.

Эдир аяншалагшад бэдэрэлгээ үргэлжэлүүлhээр.

Н. АЖЕЕВА,
хүүгэдэй аяншалгын республиканска станциин хүдэлмэрилэгшэ.

ХИЛЫН СААНАhАА

ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ РАДИО

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, ДЕМОКРАТИИН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛЭЙ МАНЛАЙДА

Европо түбидэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал аюулгүй байдал хангахын, харилсаа холбоо тогтоохын, социальна дэбжэлтэ туйлахын түлөө тэмсэл саашадань үргэдхэлгэдэ Европын коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай Берлиндэ болоhон конференциин дүнгүүд ехэ удха шанартай байна гээд элдэб оронуудай элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад хэблэл тэмдэглэнэ.

ПРАГА. Революционно хүсэнүүдэй ... hаналаа нэгэдэлгые бэхижүүлхэ, пролетарска интернационализмын гол ehонуудые гүнзэгырүүлхэ гээшэ мүнөө үеын революционно хүдэлөөнэй гол зорилго болоно гэжэ Европын коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай конференци элирхэйлэн харуулаа гэжэ Прагын «Трибуна» журнал бэшэнэ.

Мүнөө үедэ революционно хүсэнүүд нэгэ нэгэсэ дэмжээд, дүй дүршэлөө халан абалсаад, ажал ябуулгаяа тааруулан табяад байбал, нилээд ехэ амжалта туйлажа шадаха байна гэжэ журнал тэмдэглэнэ. Социализмын илалтын зүрхэ сэдьхэлыень хүдэлгэдэггүй хүнүүдла интернационализмда доблолжо гү, али тэрэнэй гол ehонуудые буруушаажа шадаха байна бшуу.

Эгээл пимэhээ пролетарска интернационализмын гол ehонуудай удха шанар, хамтынгаа уг зорилго бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ бүхы оронуудай хүдэлмэришэн анги болон коммунистнуудай hанал нэгэтэй байhан тухай КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгые гансал Берлиндэ болоhон конференци дээрэ бэшэ, харин бүхы дэлхэйн арад зон hайшаан дэмжээ.

БУДАПЕШТ. Монополис капиталай дарлалта мүлжэлгын үндэhэ hуурида эсэргүүгээр, империализмын бүхы түхэл шэнжэнүүдтэ эсэргүүгээр, тодорхойлон хэлэхэдэ, хархис ба ээрхэг түримхэй бүхы хүсэнүүдтэ эсэргүүгээр тэмсэхэ хүсэлэнтэй банhанаа аха дүү партинуудай түлөөлэгшэд Берлиндэ мэдүүлhэн байна.

ВАРШАВА. Бүхы коммунистнууд хадаа хамтын тэмсэлдэ хабаадагшад болоно. Тиимэhээ эдэниие чинтэ нэгэн уг зорилго нэгэдүүлнэ гэжэ Европын коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай конференци дээрэ тэмдэглэбэ гэжэ «Штандар млодых» газетэ бэшэнэ. Энэ конференциин түгэсхэлэй документ сооhоо элеэр харагдана.

Эб найрамдалай, бэеэ даа-hан байдалай ба социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэл партиин бэелүүлхэ ябуулгын үргэн ехэ программа энэ документ соо бигдана гээд газетэ үргэлжэлүүлнэ. Энэ хадаа Европын бүхы оронуудта, ... дуудта шухала удха шанартай асуудалнууд болно бшуу.

ПАРИЖ. ФКП-гэй Политбюрогой гэшүүн Этьен Фажоной статьяе «Юманите» газетэ толилбо. Европын коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай июниин 29—30-да Берлиндэ болоhон конференциин дүнгүүд Франциин коммунистнууд сэдьхэлээ ханангяар угтаа гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ. Конференцидэ хабаадаhан партиин хаража үзэлэн асуудалнуудай удха шанар хабтар ехэ байна гэжэ Фажон бэшэнэ. Буу зэбсэгүүдые хуряаха, шахардаг байдал hулаpуулха, арадай бэеэ дааhан байдал хангаха, уласхоорондын hанал нэгэдэлгэ, эб найрамдал тухай эндэ хэлэгдэнэ.

Европын коммунис хүдэлмэришэнэй партинуудай конференци Берлиндэ хүдэлмэреэ амжалттайгаар дүүргэбэ гээд Австрали, Англиин, Колумбиин ба бусад оронуудай газетэнүүд, инитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад тэмдэглэнэ

(ТАСС).

БҮХЫ ТҮБИНҮҮДЭЙ ҺОНИН

ГАВАНА. Уругвайн Компартиин ЦК-гай гэшүүд, профсоюзай элитэ ажал ябуулагшад Карлос Лопес болон Марио Акоста гэгшэд эндэ үнгэргэгдэhэн пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ Уругвайда хэгдэжэ байhан хаалта хашалалтануудые шууд шангаар шүүмжэлбэ. Уругвайн ажалшадай дайшалхы заншалнууд тухай тэдэнэр журналистнуудта хөөрэхэ зуураа, орон дотор тохёолдоhон хатуу шэрүүн байдалда Уругвайн хүдэлмэришэд болон бүхы ажалшад зоригоо мохооногүй гээд тэмдэглэбэ.

ЛЮКСЕМБУРГ. Энэ коммунис хэблэлэй фонддо мүнгэн зоори амжалтатайгаар суглуулагдана.

НЬЮ ЙОРК. Мичиган штадай автомобиль бүтээлгын предприятиин хүдэлмэришэд «Крайслер» гэжэ корпорациин эзэдтэ ехээр эсэргүүсэлтэ хэжэ, ажалай эрхэ байдал hайжаруулха, аюулгүйн техникын гурим сахиха тухай табиhан эрилтэнүүдээ бэелүүлгэхэ болобо. Энэ шухала илалта туйлахадаа, ажалшад июлиин 7-hоо хойшо соносхогдоhон забастовкоёо үнгэрhэн амаралтын үдэртэ зогсоогоо.

ДЕЛИ. Индидэ 200 километр утатай уhалууриин канал малтаха хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэжэ байна. Биас болон Рави гэжэ мүрэнүүдэй уhан энэ каналаар ниилэхэ юм. Индиин инженернүүдэй болон эрдэмтэдэй байгуулhан мүнөө сагай оньhото машинанууд энэ каналай hубаг малтаха хүдэлмэриие нилээд түргэдхэнэ. 1978 оной эхеэр ашаглалгада оруулагдахаар хараалагдаhан энэ канал Пенджаб болон Хариана гэдэг штадуудай ганданги ехэ талмайнуудые ундалуулха юм.

ВЬЕНТЬЯН. Эрдэмгүйдэлгые усадхаха тухай үргэн ехэ хүдэлмэри Лаосто ябуулагдана. Арадай — революционно партиин болон Лаосой правительствын рохеоhон хүдэлмэриин түсэбэй ёhoор hургуулинууд болон эрдэм гүйдэлгые усадхаха үдэшэн курсанууд бүхы hуурин тосхонуудта нээгдэнхэй. Мүнөө хаа хаанагүй политическэ семинарнууд хүдэлнэ.

(ТАСС).

НЬЮ ЙОРК

БИИ БАЙГАА АРГА боломжонуудаа хэрэглэхэ

ТАСС

Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудтай, нэн түрүүн Советскэ Союзтай США-гай худалдаа наймаанай-экономическа харилсаае үргэдхэхэ шухала гэжэ элитэ ... дэжэ американ экономист Л. Тернот тэмдэглэнэ.

Советскэ Союз ба бусад социалис оронуудтай США-гай худалдаа наймаае хүгжөөхэ хараа түсэбүүд тон таарамжатай байна гээд американ экономистнуудай Техас штадтахи Даллас хотодо үнгэргэгдэhэн конференци дээрэ тэрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Мүнөө тохёолдожо байhан түбэг бэрхэшээлнүүдые зайсуулбал 1980 ондо Холбоото Штадууд 8 миллиард доллараар эд бараа эдэ оронуудта худалдаха аргатай болохо байна гээд тэрэ хэлэбэ.

ТУЛАЛДААНУУД ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨР

БЕЙРУТ. (ТАСС-ай корр А. Уразов дамжуулна).

Ливанда тэмсэжэ байhан хоер талынхидай хоорондо ехэ ехэ зэбсэгтэ тулалдаанууд болоно. Бейрудэ болон тэрэнэй заха газарнуудаар, оронойн хойто зүүтэхи Кура гэдэг округто, хадалиг үндэр нютагуудта сэрэгэй шанга тулалдаанууд болоно. Национально-патриотическа хүсэнүүдэй гарта байhан Бейрудэй баруун кварталнууд артиллери, миномедуудаар буудагдана. Эдэ районуудай хүн зон хододоо бэеэ нюужа байха баатай болоно. Ливанай ниислэлэй энэ хуби дүрбэдэхи долоон хоног соогоо зайн галгүй, уhагүй байhаар. Эдеэ хоолой зүйлнүүд бензин, газ болоод түрүүшын хэрэгсэлэй зүйлнүүд дутагдана. Госпитальнуудта шархатаhан хүнүүд дүүрэжэ, шарха уяха хэрэгсэлнүүд, эмэй зүйлнүүд дуталдана.

Палестинын мэдээсэлэн агентствын гунхаглаhанай ёhoop, Сириин сэрэгүүд Палестинын бодхуулнуудай байрлалаг Триполи шадархи Аль-Баред гэжэ лагериие, тэрэшэлэн Сайда гэжэ городые буудажа үргэлжэлhээр.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ политическэ оршондо ехэшье билалтанууд болоогүй. Христиан болон мусульман жантанай түлөөлэгшэд Р. Эдде гэгшэ түрүүтэй «Национальна можо» гэдэг партиин түлөөлэгшэд — «Национальна холбооной фронт» гэhэн шэнэ можо байгуулха тухай соносхобо. Энэ эмхи хадаа Ливаниие нэгэдэлтэ байлгахын түлөө тэмсэхэ, хариин оронуудай сэрэгүүдые өөhэдынгөө газар дээрэhээ гаргуулхые оролдохо, ливан палестин харилсаануудые гуримшуулха үүргэтэй хүсэнүүдые сахиха юм.

Азиин болон Африкын оронуудтай hаналаа нэгэдэлгын Совет комитедэй хэhэн мэдүүлгые Ливанай демократическа олониитэ ехэхэн ханалтайгаар хүлеэн абаба. Энэ мэдүүлгэ соо буудалдаа болон шуhа адхаралгые сай дарыдань болюулха тухай уряалагдана. Бэеэ даahан оаидал болоод Ливанай газар даидын ойроо хүртэшэгүй байлгые хангалгын үндэhэн дээрэ, эндэ хамаатай бүхы талануудай хабаадалгатайгаар, ливанайхидай өөhэдынь хүсөөр, тадаадын талаhаа ямаршье хамааралгагүйгөөр Ливан тушаа асуудал гуримшуулан шиидхэгдэхэ зэргэтэй гээд, мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Түрүү үзэлтэй организацинуудай хэблэлэй органууд энэ мэдүүлгын текстые гүйсэдөөр тунхаглаа. Энэ мэдүүлгэ бол бол Ливанай национально-патриотическа хүсэнүүдые болон ПДС-ые СССР-эй эгнөө дэмжэжэ байhанай элихэн гэршэ болоно гээд Палестиные сүлөөлэлгын организациин политическэ таhагай хүтэлбэрилэгшэ Ф. Аль-Хаддуми гэгшэ тэмдэглэбэ.

МОНГОЛДО УРАН ЗУРАГАЙ ВЫСТАВКЭ НЭЭГДЭХЭНЬ

Монголой Арадай Республикада Буряадай бүлэг уран зурааашадай выставкэ нээгдэхэ юм. Уран зурагай 70-аад бүтээлнүүд Монгол орон абаашагдахань. РСФСР-эй габьяата уран зурааша, Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагшa, Буряадай уран зурааашадай холбооной правлениин түрүүлэгшэ Д. Н. Дугаровай, РСФСР-эй габьяата уран зурааша, Буряадай АССР-эй арадай уран зурааша А. Н. Сахаровскаягай, Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, Буряадай комсомолой шангай лауреат Г. Г. Васильевай бүтээлнүүд Монголдо харуулагдаха болоо. Тус выставкэ байгша оной июлиин 20 гаранаа нээгдэхэ юм.

СССР-эй уран зураашадай холбооной делегаци энэ выставкэдэ ошохо болоhон Буряадай АССР-эй уран зурааашадай холбооной правлениин түрүүлэгшэ Д. Н. Дугаров энэ делегаца толгоилхо юм.

Манай корр.

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай хүдэлмэришэд hаяхан шэнэ столоботой болобо. Эндэ нэгэ доро 400 хүн эдеэлнэ. Столободо часай турша соо 700 хүн эдеэлхэ аргатай.

Хайшан гээд хүнүүд иимэ түргэн эдеэлжэ үрдинэ гээшэб? Юуб гэхэдэ, эндэ тусхай булан эмхидхэгдэнхэй. (дээрэ зураг). Эндэ стол дээрэ эдеэн бэлдээтэй байдаг. Хүдэлмэришэн дуратай эдеэгээ шэлэжэ абаад түлөөhыень эндээ орхеод ошохо. Тиимэ хадань эндэ оошорто байжа, сагаа гээхэ хэрэггүй.

Тус столоводо техническэ мэргэжэл олгодог 9-дэхи училищиин hурагшад практика гарана. Залуу тогоошод Ира Сукнева, Нелли Петрова, Маша Ферулева гэгшэд hайнаар хүдэлнэ. Эдеэ шанаха талаар дүрбэдэхи разрядтай болоhон залуу тогоошон, ВЛКСМ-эй гэшүүн Маша Ферулевае доодо зураг дээрэ харанат.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

СПОРТ

СААНАНЬ ҮШӨӨ ХОЁР НААДАН

Манай зонодо паададаг Ураалай, Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй командануудай дунда ээлжээтэ — арбан табадахи уулзалга үнгэргэгдэбэ. Энэ үдэр зонын бүхы командануд наадаhан байна. Уулзалгын дүн хаража үзэхэдэ, айлшаар ошоhон командын футболистнууд талмайн эзэдтэ шүүгдэнгүй гарахые оролдоhон, яhала эрмэлзэhэн байха юм. Энээ юу гэршэлнэб гэхэдэ үглөө мүнөөгүй гэхээр наадaнай түрүүшын хахад дүүрэхэнь ха юм. Тиимэhээ команда бүхэн hайн дүнтэйгөөр энэ хахадаа түгэсхэхые эрмэлзэнэ бшуу. Мүрысөөнэй таблицада түрүү hуури эзэлээд ябаhан Барнаулай «Динамо» командада айлшалhан Шэтын «Локомотив» командын футболистнууд яhала hайн хамгаалга хэжэ шадаа. Эдэнэр талмайн эзэдтэй ерэн минутын туршада наадахадаа, уулзалгаяа 0:0 тоотоигоор түгэсхэжэ, эдэнэрhээ нэгэ очкоеынь абаа. Хоёрдохи hуурида ябаhан Хабаровскын футболистнууд Тюмениин «Нефтяник» командада айлшалhан байгаа. Тиихэдээ талмаин эзэдтэй 2:2 тоотойгоор тэнсэбэ. Мүн манай «Сэлэнгэ» Томскын футболистнуудтай, Владивостогой «Луч» Омскын «Иртыш» командатай (0:0, 1:1) тэнсэжэ, нэжээд очконуудые өөhэд өөhэдтөө нэмэбэ.

Зоно соогоо түрүү hуури эзэлхын түлөө эрмэлзэжэ ябаhан Свердловскын «Уралмашай» футболистнууд Красноярскын «Автомобилист» командые 2:1 тоотойгоор шүүгээд табихадаа, нэгэ hуури урагшаа дабшаба. Айлшаар ошоhон бусад командануудай дундаhаа Братскын «Энергия» команда амжалта туйлаба. Эдэнэр Ижевскын «Зенит» командын футболистнууде 1:2 тоотойгоор шүүhэн байна.

Наадaнай эхинhээ уулзалга бүхэнөө hайнаар үнгэргэжэ захалhан Благовещенскын «Амур» команда hүүлэй үедэ буурлжа эхилээ. Эдэнэр Нижний Тагилай «Уралец» командада 2:0 тоотоигоор шүүгдэшэбэ. Наадaнай түрүүшын хахадаи дүүрэтэр үшөө хоёр уулзалга үлэбэ. Эндэ эрхимлэжэ ябаhан командануудта айлшаар ошоhон футболистнууд hайн хамгаалга, добтолго хэжэ шадабал, талмайн эзэдые «бүдэрүүлжэ» шадаха гэжэ hанагдана.

Манай «Сэлэнгэ» мүнөөдэр Барнаулай «Динамо» командатай тэдэнэй стадион дээрэ наадахань.

Т. БАДМАИН.

«А» классай хоёрдохи бүлэгэй табадахи зонын командануд турнирай таблицада иигэжэ hубарина (июлиин 14-нэй байдалаар)

Команданууд	Наадаа	Шүүгэ	Тэнсэ	Шүүгдэ	Бүмбэгэ	Очко
«Динамо» Барнаул	15	8	5	2	21—12	21
СКА Хабаровск	15	8	4	3	23—10	20
«Уралмаш» Свердлов.	15	9	2	4	33—11	20
«Энергия» Братск	15	8	3	4	18—11	19
«Уралец» Нижний-Таг.	15	7	5	3	14—10	19
«Амур» Благовещенск	15	5	8	2	16—14	18
«Луч» Владивосток	15	6	5	4	21—13	17
«Сэлэнгэ» Улаан Үдэ	15	7	2	6	23—23	16
«Чкаловец» Новосиб	15	5	5	5	14—14	15
«Торпедо» Томск	15	5	4	6	12—16	14
«Нефтяник» Тюмень	15	6	2	7	14—22	14
«Зенит» Ижевск	15	5	3	7	14—16	13
«Ангара» Ангарск	15	4	5	6	13—20	13
«Звезда» Эрхүү	15	3	6	6	25—24	12
«Автомобилист» Красн.	15	4	4	7	16—16	12
«Иртыш» Омск	15	3	4	8	14—20	10
«Строитель» Уфа	15	4	2	9	19—25	10
«Локомотив» Шэтэ	15	1	5	9	8—34	7

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Студентнэрэй ажалай семестр» — түрүү бэшэг. «КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, республика дотор арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ, шанарыень hайжаруулха хэмжээнүүд тухай» гэhэн Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй тогтоол. «Тэжээл бэлэдхэлгэдэ—үргэн харгы» гэhэн таршаг доро суглуулбари. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Ашаг үрын үндэhэ hуури» гэhэн М. Хензыхеновэй статья. «Депутадууд үйлэдбэри дээрэ» гэhэн П. Буянтуевай статья. «Эдэбхи үүсхэл дэмжэхэ» гэжэ Л. Вайбородинагай корреспонденци.

Гурбадахи хуудаhанда. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй тогтоолой түгэсхэл. «Байгал тухай hонин ном» гэжэ А. Григорьевой корреспонденци. Уласхоорондын асуудалаар ТАСС-ай материалнууд. Хилын саанаhаа абтаhан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Спортын hонин. Нютаг нютагай hонин. Соносхолнууд.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Июлиин 14-hөө июлиин 18 болотор

СРЕДА, 14

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 11.00—«Арадай соёлой университедүүд» телеочерк. 11.30 — «Надежда Павлова Вячеслав Гордеев хоёр хатарна». 12.00 — Шэнэ hонин. 12.10 «Залуушуулай адресууд». 13.10 «Үхибүүдтэ фильм» — «Приключения Доврана». 14.20 «Шахардуу байдал hуларуулга: ханинар ба дайсад» — баримтата фильм. 15.00 «Семнадцать мгновений весны» (9-дэхи сери). 16.20 Ородой дуунуудай концерт. 16.50 — «Арадай соёлой университедүүд» телеочерк. 17.20 — Забhарлалга. 17.30 — Карелиин телевидениин ба радиогой симфоническа оркестрой концерт. 18.00 — «Время». 18.30 — «Семнадцать мгновений весны» (9-дэхи сери).

Улаан-Үдэ. 19.50 — Факел» — залуушуулай программа. 20.30 — Телевизионно hонин. 20.50 — «Мал ажал — габшагай ажал».

«Орбита». 21.25 — «Семнадцать мгновений весны» (9-дэхи сери). 22.50—«Шахардуу байдал hуларуулга: ханинар ба дайсад» баримтата фильм. 23.30 — «Надежда Павлова Вячеслав Гордеев хоёр хатарна» 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.30 — «КПСС ба дэлхэйн революционно дабшаса» (буряадаар хөөрэлдөөн).

«Орбита». 19.50 — Футбол. «Динамо» (М) — «Динамо» (Тб). 20.35 — «Скобцов дуулана». 21.00 — Шэнэ hонин.

ЧЕТВЕРГ, 15

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 11.00 «Шатарай hургуули» (3 дахи дамжуулга). 11.30 — «Хүгжэмтэ абонемент». Галина Калинина дуулана. 12.00 — Шэнэ hонин. 12.10 — «Баатаршалгын» полевой почто». 12.40 — «Советскэ Союзай Герой, вице-адмирал Г. И. Щедринтэй «Орлёнок» телестудиин юнкорнуудай уулзалга». 13.15 — «Үхибүүдтэ — фильм». Фантазёры». 14.20 — «Манай сэсэрни». 14.50 — «Спортлото». 15.00 — «Семнадцать мгновений весны» (10-дахи сери). 16.10 — «Арадай оюун бэлиг» — телевизионно шэнжэлэл. 16.50 — «Мүнөөнэй эрдэм наука». 17.20 — Забhарлалга. 17.30 — «Хүгжэмтэ абонемент». Галина Калинина дуулана. 18.00— «Время». 18.30 — Семнадцать мгновений весны» (10-дахи сери). 19.40 — «Спортлото» 19.50 — Баатаршалгын» полевой почто»

Улаан Үдэ. 20.20 Телевизионно hонин. 20.40 — «Буряадай уран зохёол»

«Орбита». 21.25 — Семнадцать мгновений весны» (10-дахи сери). 22.35—«Гигант на Вахше» — телеочерк. 23.05 — Залуу наhанай эрьен ерэхэдэ». СССР-эй арадай артист Л. Утесовой хабаадалгатай эстрадын программа. 24.00 — Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита» 20.20 — «Арадай оюун бэлиг». 21.00 — Шэнэ hонин.

Улаан-Үдэ. 21.25 — «Любовь до востребования» — телевизионно оперетта

ПЯТНИЦА, 16

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» 11.00 — Металлургын үдэртэ. «Асари барилгануудай үдэрнүүд» кинопрограмма. 12.00 Шэнэ hонин. 12.10 — «Гигант на Вахше» телеочерк 12.40 — Н. А. Некрасов ба ород арадай дуун». 13.20 — «Үхибүүдтэ — «Мы с Вулканом» — фильм». 14.30 Москва ба москвагайхид». 15.00 — «Семнадцать мгновений весны» (11 дэхи сери). 16.05 — «Вес взят» —баримтата фильм. 16.35— Москвагай академическэ хореографическа училищиин hурагшанарай концерт 17.20 — Забhарлалга. 17.30 «Дэлхэйн арадуудай оюун бэлиг» 18.00 — «Время»

Улаан-Үдэ. 18.30 — Телевизионно hонин. 18.50 — «Дэлгэр ба шагнагшад». 19.15 — «Ород аялганууд» — фильм-концерт.

«Орбита». 19.35 — «Залуу наhанай эрьен ерэхэдэ» — Л. Утесовой хабаадалгатай эстрадын программа. 20.30 — Түрэл орон дотор». Узбегэй ССР. 21.00 — Шэнэ hонин. 21.25 — «Семнадцать мгновений весны» (11 дэхи сери). 22.30 — «Баримтата экран». 24.00 — Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.10 — hурагшадта — «Түүдэг» гэжэ тележурнал (буряадаар).

«Орбита». 18.30 — «Семнадцать мгновений весны» (11-дэхи сери).

Улаан-Үдэ. 19.35 — «Улаан-Үдэ» — хотын программа.

СУББОТО, 17

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 11.00—«Ан амитадай аймаг». 12.00 — Шэнэ hонин. 12.10—Мультфильмнүүд. 12.40 — «Палестинецууд» — баримтата фильм. Ази ба Африкын оронуудтай hаналаа нэгэдэлэй совет комитедэй түрүүлэгшын орлогшо В. Л. Кудрявцев оролто үгэ хэлэхэ. 13.10 — «Элүүр энхэ байлга» 14.10 —«Орбитада уулзалга». «Союз-Аполлон» ниидэлгын жэлэй ойдо. 14.55— А. Гладков. «Молодость театра» — Гүрэнэй академическэ Евг. Вахтанговай нэрэмжэтэ театрай зүжэг. 17.20— Забhарлалга. 17.30 — Музейн ба выставкын залнуудаар» (2 дохи дамжуулга). 18.00 — «Время». 18.30 — «Семнадцать мгновений весны» (12-дохи сери). 19.40— «Номой таг». 20.25 — «Танай гэртэ» — хүгжэмтэ дамжуулга. 21.00 — Шэнэ hонин 21.15 — Забhарлалга. 21.25 — «Хүн ба байгаали». 21.55 — «Экран ханинараа суглуулна». Киев—Братислава. 22.40—Баримтата фильм. 23.00 — «Ан амитадай аймаг». 24.00 — «Время».

ВОСКРЕСЕНИ, 18

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 09.50 — Октябрятануудта зорюулагдаhан программа 10.20 — Манай айлшад».

«Орбита». 11.00 —«Приключения Незнайки и его друзей» — мультфильмнүүд. «Коротышки из Цветочного города» (1-дэхи сери). «Незнайка — поэт» (2-дохи сери). 11.35 — «Кабардинка» хатарна» — фильм-концерт 12.00 — Шэнэ hонин. 12.10 — «Мүнөөдэр — металлургын үдэр». СССР-эй хара металлургын министр И. П. Казанецэй үгэ хэлэлгэ. 12.25 — Д. Шостакович «Альт ба фортепианын наадаха соната». 13.00 —«Советскэ Союзда алба хэнэб!» 14.00 —«Хүгжэмтэ киоск». 14.30 — «Уласхоорондын hонин». 15.00 — **XXI олимпиин зунай наадаанай нээлгэ** Монреальhаа дамжуулагдаха. 17.10 Забhарлалга. 17.20 - Хариин эстрадын артистнарай концерт. Квартет Бонни Дзякс (Япон). 18.00 — «Время». 18.30 — Мүнөөдэр — металлургын үдэр» 18.45 — Ф. Лягарай «Голубая мазурка» гэжэ опереттын аялгануудаар тааруулагдаhан хүгжэмтэ зүжэг. 20.00 — «Хүдөөгэй час». 21.00 Шэнэ hонин. 21.15 — Забhарлалта. 21.15 — «Кино болгон буулгагдалан уран зохёолнууд». «Невеста». 22.50 — «Л. Харитонов дуулана». 23.00 — «Кино гоор аяншалагшадай клуб». 24.00 — «Время».

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ

Манай адрес, телефонууд:

Индекс. 670000, г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 2-54-54, приемная — 2-54-93, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретаря — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, сельского хозяйства 2-64-36, 2-63-86, пропаганды и агитации — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, советского строительства и быта — 2-..-58, культуры и школ — 2-60-21, писем и селькоров — 2-67-81, информации — 2-34-05, общественная приёмная — 2-..-62, машинное бюро — 2-57-63, корректорская — 2-35-85, фотолаборатория — 2-33-61.